

Zvláštní zpráva

**Opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky: důležitý příspěvek k větší energetické účinnosti, který je však omezován značnými zpožděními a nedodržováním právních předpisů**



EVROPSKÝ  
ÚČETNÍ DVŮR

# Obsah

	Body
<b>Shrnutí</b>	I–XII
<b>Úvod</b>	01–19
<b>Proč na energetické účinnosti záleží</b>	01–06
<b>Role ekodesignu a označování energetickými štítky</b>	07–15
<b>Úloha dozoru nad trhem</b>	16–19
<b>Rozsah a koncepce auditu</b>	20–23
<b>Připomínky</b>	24–73
<b>Řízení regulačního procesu</b>	24–54
Komise upřednostnila skupiny výrobků s největším potenciálem úspor energie	24–27
Výrazná zpoždění v regulačním procesu účinnost této politiky snižovala	28–37
Komise podniká kroky ke zlepšení energetických štítků	38–42
Komise se více zaměřila na efektivní využívání zdrojů, avšak nevytvořila sadu nástrojů oběhového hospodářství	43–45
Vyhodnocování dopadu ekodesignu dopad této politiky nadsazuje, i když v nedávné době došlo ke zlepšením	46–54
<b>Dozor nad trhem</b>	55–73
Přínosy této politiky omezuje skutečnost, že výrobci a maloobchodníci nedodržují právní předpisy pro označování energetickými štítky a ekodesign	55–59
EU poskytla nástroje na podporu orgánů pro dozor nad trhem, které měly na ekodesign a označování energetickými štítky omezený dopad	60–70
Projekty v oblasti dozoru nad trhem financované EU jsou užitečné, avšak jsou dočasným řešením opakovaně se objevující potřeby	71–73
<b>Závěry a doporučení</b>	74–80

**Slovník pojmů**

**Odpovědi Komise**

**Auditní tým**

**Harmonogram**

## Shrnutí

**I** Tváří v tvář zásadní výzvě zabránit změně klimatu či ji zmírnit se vedoucí představitelé EU zavázali ušetřit 20 % spotřeby energie v EU do roku 2020 a 32,5 % spotřeby energie do roku 2030 (ve srovnání s předpokládanou úrovní stanovenou v roce 2007). Zvyšování energetické účinnosti výrobků je jedním z hlavních nástrojů, s jejichž pomocí může být těchto cílů dosaženo. Výrobky, které jsou navrženy tak, aby byly energeticky účinnější, mohou moci omezit emise skleníkových plynů a generovat významné finanční úspory pro firmy i domácnosti.

**II** Právní předpisy v oblasti ekodesignu fungují tak, že stanoví minimální požadavky na energetickou účinnost výrobku a ekologické požadavky na domácí spotřebiče i průmyslové výrobky. Energetické štítky EU poskytují spotřebitelům informace o spotřebě energie a environmentální výkonnosti výrobků a pomáhají jim činit informovaná rozhodnutí.

**III** V rámci tohoto auditu jsme posuzovali, zda opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky účinně přispívají k jejím cílům týkajícím se energetické účinnosti a životního prostředí. Prověřovali jsme, zda Komise dobře řídí regulační proces a náležitě monitoruje a vykazuje dosažené výsledky. Rovněž jsme zkoumali, zda Komise účinně dohlíží na činnosti dozoru nad trhem a podporovala je a zda projekty financované EU vedly k udržitelným zlepšením dozoru nad trhem.

**IV** Dospěli jsme k závěru, že opatření EU účinně přispívají k dosahování cílů politiky ekodesignu a označování energetickými štítky, ale že její účinnost snižují významná zpoždění v regulačním procesu a nedodržování předpisů výrobci a maloobchodníky.

**V** Politika se vztahuje na většinu výrobků s největším potenciálem pro úsporu energie. Při rozhodování o tom, které produkty regulovat, uplatňovala Komise řádné a transparentní metody, aby politika měla maximální dopad.

**VI** Zjistili jsme však, že proces vytváření právních předpisů, které regulují konkrétní výrobky, je zdlouhavý a že Komise se mohla některým zpožděním vyhnout. Rozhodnutí Komise přijmout opatření v jednom balíčku navíc znamená, že regulace skupin výrobků, které jsou připraveny k regulaci, se zpozdí ještě více. To dopad politiky snižuje, neboť požadavky na design výrobků ne vždy odráží technologický pokrok. Energetické štítky ne vždy spotřebitelům pomáhají rozlišovat mezi jednotlivými výrobky.

**VII** Komise integrovala pojmy oběhového hospodářství, jako je opravitelnost a recyklovatelnost, do politiky ekodesignu a označování energetickými štítky nahodile. Podotýkáme však, že nedávno přijaté právní předpisy k výrobkům ukázaly, že Komise věnovala těmto aspektům větší pozornost.

**VIII** Komise každoročně podává zprávu o výsledcích politiky ekodesignu a označování energetickými štítky, která poskytuje zainteresovaným stranám a tvůrcům politiky užitečné informace. Zjistili jsme, že současná metodika uplatňovaná při vyhodnocování dopadu je neúplná, neboť nezohledňuje dopad nesouladu s právními předpisy, zpoždění při realizaci a rozdíl mezi reálnou a teoretickou spotřebou energie.

**IX** Účinný dozor nad trhem by měl hrát zásadní roli a zajišťovat, aby výrobky prodávané v EU byly v souladu s požadavky na ekodesign a aby přesné energetické štítky spotřebitelům přinášely prospěch. Za kontrolu souladu prodávaných výrobků s právními předpisy odpovídají členské státy. Z dostupných údajů vyplývá, že nedodržování právních předpisů výrobci a maloobchodníky představuje významný problém.

**X** Komise usnadňuje spolupráci orgánů dozoru nad trhem. Informační a komunikační systém pro dozor nad trhem provozovaný Komisí by měl umožňovat spolupráci tím, že orgánům umožní sdílet výsledky kontrol. Zjistili jsme, že určitá funkční omezení v databázi snižují její účinnost. Komise pracuje na zřízení databáze výrobků, jež kromě jiného usnadní dozor nad trhem, ale její práce se oproti plánu zpožďuje.

**XI** Projekty financované EU, které usilovaly o zlepšení dozoru nad trhem, mají výsledky, avšak jsou jen dočasným řešením opakovaně se objevující potřeby.

**XII** Ve své zprávě Komisi předkládáme doporučení, jak dopad politiky ekodesignu a označování energetickými štítky zlepšit. Naše doporučení se týkají zlepšení regulačního procesu s cílem vytvářet právní předpisy k výrobkům včasěji a s větším dopadem, zlepšení měření dopadu politiky a jeho vykazování a opatření usnadňujících výměnu informací mezi orgány pro dozor nad trhem a zlepšujících soulad s politikou.

# Úvod

## Proč na energetické účinnosti záleží

**01** V roce 2007 tváří v tvář zásadní výzvě zabránit změně klimatu či ji zmírnit stanovili vedoucí představitelé EU tři cíle, jichž má být dosaženo do roku 2020<sup>1</sup>:

- 20 % snížení emisí skleníkových plynů (oproti úrovni roku 1990),
- 20 % zvýšení energetické účinnosti (oproti předpokládaným hodnotám stanoveným v roce 2007),
- zvýšení podílu celkové spotřeby energie z obnovitelných zdrojů na 20 %.

**02** Zvýšení energetické účinnosti sníží emise skleníkových plynů a pomůže v boji se změnou klimatu, zajistí dodatečné finanční úspory pro podniky a domácnosti, zlepšit kvalitu vzduchu a pomůže EU snížit její závislost na fosilních palivech.

**03** Z posledního posouzení pokroku členských států při dosahování cílů<sup>2</sup> pro energetickou účinnost vypracovaného Komisí vyplývá, že cíle EU pro rok 2020 pravděpodobně nebudou splněny. Spotřeba energie se mezi lety 2014 a 2017 zvýšila. Z posouzení Komise vyplývá, že klíčovými činiteli byl ekonomický růst, nízké ceny ropy, povětrnostní vlivy a pomalé zavádění opatření na zvýšení energetické účinnosti v některých členských státech. V závěrech zprávy se uvádí, „je třeba zvýšit úsilí nejen k dosažení cílů pro rok 2020, ale také stanovit správný základ pro následující desetiletí, kdy bude zapotřebí ještě vyšší úroveň ambicí“.

<sup>1</sup> [Internetová stránka Komise s cíli pro rok 2020](#). Viz také zvláštní zpráva EÚD č. 18/2019 – Emise skleníkových plynů v EU: jsou řádně vykazované, ale je zapotřebí lepších informací o jejich snižování v budoucnosti.

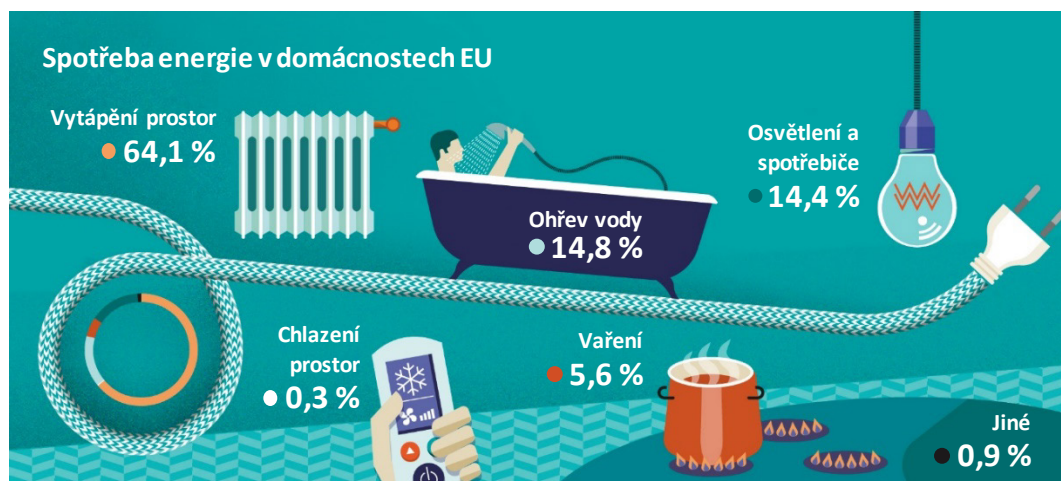
<sup>2</sup> [Posouzení pokroku, jehož členské státy dosáhly při plnění svých vnitrostátních cílů energetické účinnosti pro rok 2020 a při provádění směrnice o energetické účinnosti 2012/27/EU, požadované podle čl. 24 odst. 3 této směrnice \(2018\), COM\(2019\) 224 final, 2019.](#)

**04** V prosinci 2018<sup>3</sup> stanovila novelizovaná směrnice o energetické účinnosti pro rok 2030 cíl pro energetickou účinnost o 32,5 % výše, než by odpovídalo předpokladům z roku 2007. Aby mohlo být tohoto ambiciózního cíle dosaženo, je nutné přijmout rozhodná opatření, která spotřebu energie sníží.

**05** Zlepšení energetické účinnosti může pokrýt řadu sektorů a oblastí, jako design a renovace budov za účelem úspor energie, zlepšení dopravních prostředků, průmyslová výroba a lepší design a využívání výrobků. Komise odhaduje<sup>4</sup>, že ekodesign a označování energetickými štítky přispějí ke splnění cíle pro energetickou účinnost pro rok 2020 přibližně z poloviny.

**06** Podle údajů Eurostatu z roku 2017<sup>5</sup> se spotřeba energie v domácnostech podílí na celkové spotřebě energie v Evropě přibližně jednou čtvrtinou (27,2 %). Většina energie spotřebovávané v domácnostech (82,5 %) pochází z neobnovitelných zdrojů. Energetické štítky se uplatňují především v sektoru domácností. Z níže uvedeného **obrázku 1** vyplývá, že hlavní oblastí spotřeby energie v domácnostech je vytápění a ohřev teplé vody, následuje osvětlení, spotřebiče a vaření.

### Obrázek 1 – Spotřeba energie v domácnostech EU



Zdroj: Eurostat, 2017.

<sup>3</sup> Směrnice (EU) 2018/2002.

<sup>4</sup> Sdělení Komise, Pracovní plán pro ekodesign na období 2016–2019, COM(2016) 773.

<sup>5</sup> Údaje Eurostatu z roku 2017.

## Role ekodesignu a označování energetickými štítky

**07 Ekodesignem** se rozumí zohlednění ekologických hledisek v designu výrobků. Jeho cílem je zlepšit environmentální výkonnost produktu v průběhu jeho životního cyklu. Právní předpisy v oblasti ekodesignu fungují tak, že stanoví požadavky na energetickou účinnost produktu a další požadavky, a tak zlepšují environmentální výkonnost. Produkty, které tyto požadavky nesplňují, nemohou být prodávány v EU, nejhorší produkty tak nemají přístup na trh.

**08 Energetické štítky EU** ukazují, jak je spotřebič hodnocen na základě spotřeby energie na škále od A po G. Odhadují roční spotřebu energie každého výrobku a seřazují podobné výrobky podle jejich třídy energetické účinnosti. To spotřebitelům umožňuje činit informovaná rozhodnutí.

**09** Ekodesign a energetické štítky se vzájemně doplňují. Sdílí tyto cíle politiky:

- zvýšit energetickou účinnost výrobků a ochranu životního prostředí,
- podpořit volný pohyb výrobků spojených se spotřebou energie v EU,
- poskytovat informace, díky nimž si spotřebitelé budou moci vybrat výrobky s vyšší účinností.

**10** Začátkem devadesátých let vyvinula Komise požadavky na energetickou náročnost pro ohřívače a chladničky a posléze v roce 1999 pro zářivky. První směrnice o ekodesignu, schválená v roce 2005<sup>6</sup>, zahrnuje všechny výrobky spojené se spotřebou energie. Současná směrnice<sup>7</sup> dále rozšířila rozsah výrobků spojených se spotřebou energie, když obsáhla i výrobky s přímým dopadem na spotřebu energie.

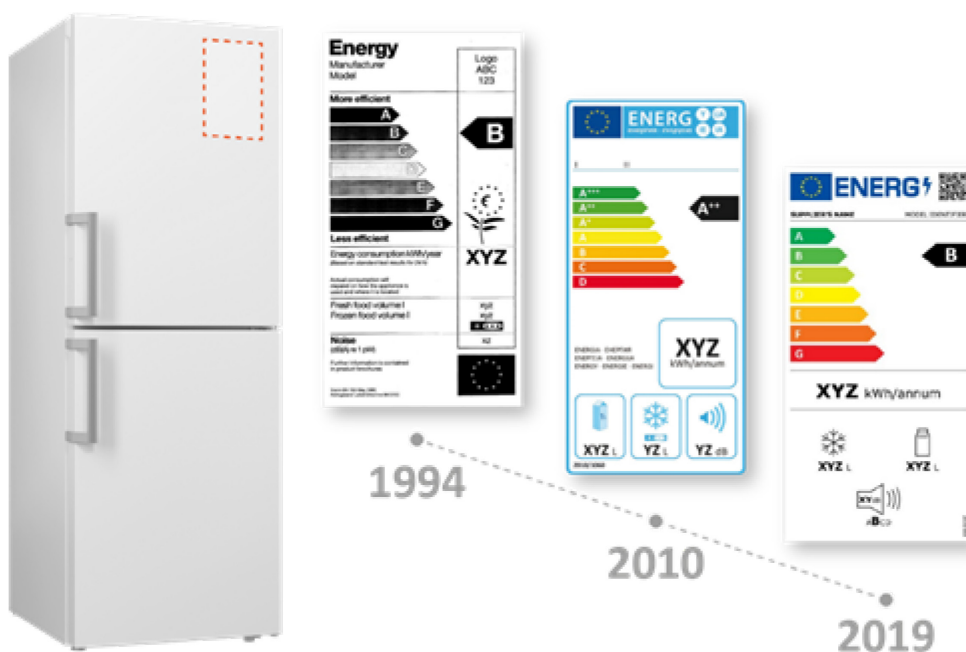
<sup>6</sup> Směrnice 2005/32/ES.

<sup>7</sup> Směrnice 2009/125/ES.



**11** Rada Evropských společenství přijala první směrnici o energetických štítcích pokrývající hlavní spotřebiče pro domácnost v roce 1992<sup>8</sup>. První celoevropsky používané štítky pro chladničky byly zavedeny v roce 1994, určovaly energetickou účinnost všech modelů na škále od A do G. Od té doby se spotřeba energie chladniček snížila o více než 60 %<sup>9</sup>. V roce 2010 Komise zavedla energetické třídy „A+“, „A++“ a „A+++“, které se přestaly používat se zavedením nového štítku v roce 2019 (viz bod 41). **Obrázek 2** zobrazuje evoluci energetického štítku EU pro chladničky.

### Obrázek 2 – Evoluce energetického štítku EU pro chladničky



Zdroj: EÚD.

<sup>8</sup> Směrnice 92/75/EHS.

<sup>9</sup> Studie o přípravném přezkumu, 2016.

**12** Světová energetická rada považuje ekodesign a označování energetickými štítky v EU za úspěšné<sup>10</sup>. Spotřebitelé o energetických štítcích vědí: 85 % Evropanů o nich ví a při nákupu zboží je využívá<sup>11</sup>. Toto opatření se těší široké podpoře výrobců, spotřebitelů a ekologických organizací<sup>12</sup>. Konkrétně:

- lepší design výrobků může vést k vyšším prodejním cenám, a následně větším výnosům a většímu podílu na trhu pro výrobce, kteří inovují, zatímco neefektivní výrobky jsou z trhu EU stahovány. Komise odhaduje, že tímto způsobem vznikne do roku 2030 přibližně 1 milion pracovních míst<sup>13</sup>;
- firmy profitují z nižších operačních nákladů, pokud používají výrobky, které jsou energeticky účinnější;
- spotřebitelé používající výrobky, které jsou energeticky účinnější, mají nižší náklady na elektřinu, což jim kompenzuje vyšší pořizovací náklady.

**13** Požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky se primárně zaměřují na energetickou účinnost, ale zahrnují i jiné charakteristiky. Právní předpisy například stanoví limity pro spotřebu vody praček, požadavky na životnost svítidel a vysavačů a poskytují informace o demontáži a recyklaci vysavačů, čerpadel a zobrazovacího vybavení. Na mnoha štítcích výrobků jsou piktogramy, které uvádějí informace o charakteristických vlastnostech výrobků, jejich výkonnosti a dopadu na životní prostředí, například o spotřebě vody nebo vydávaném hluku (viz [obrázek 3](#)).

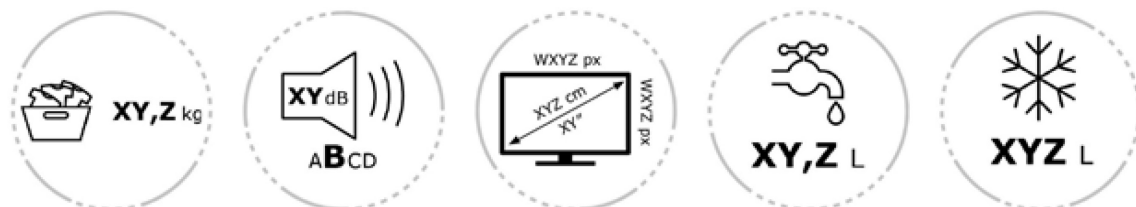
<sup>10</sup> *Energy Efficiency Policies around the World: Review and Evaluation* (Politika energetické účinnosti ve světě: přezkum a hodnocení) s. 48, Světová energetická rada 2008.

<sup>11</sup> *Study on the impact of the energy label – and potential changes to it – on consumer understanding and on purchase decisions* (Studie dopadu energetického štítku a jeho případné změny na pochopení spotřebitele a rozhodnutí o nákupu). LE London Economics a IPSOS, říjen 2014.

<sup>12</sup> Společné odvětvové prohlášení o ekodesignu, květen 2018, otevřený dopis 55 nevládních organizací předsedovi Junckerovi, září 2018.

<sup>13</sup> Přehledová zpráva o posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) za rok 2018, leden 2019.

### Obrázek 3 – Piktogramy na energetických štítcích uvádějí informace o charakteristických vlastnostech, výkonnosti a dopadu na životní prostředí



Zdroj: EÚD.

**14** Pravidla pro ekodesign a označování energetickými štítky se vztahují na 14 skupin výrobků, pro dalších 11 skupin platí pouze požadavky na ekodesign (viz [obrázek 4](#)). Existují také horizontální opatření pro spotřebu energie elektrických a elektronických zařízení v režimu „vypnuto“ a v pohotovostním režimu.

### Obrázek 4 – Výrobky, na něž se vztahují pravidla pro ekodesign a energetické štítky

14 skupin výrobků, na něž se vztahují pravidla pro ekodesign a označování energetickými štítky	11 skupin výrobků, pro něž platí pouze požadavky na ekodesign
<ul style="list-style-type: none"> <li>•myčky nádobí</li> <li>•pračky</li> <li>•sušičky</li> <li>•lednice</li> <li>•profesionální a komerční chladicí zařízení</li> <li>•lampy</li> <li>•elektronické zobrazovače</li> <li>•domácí elektrospotřebiče</li> <li>•ohřívače pro vytápění vnitřních prostorů</li> <li>•ohřívače vody</li> <li>•lokální topidla</li> <li>•kotle na tuhá paliva</li> <li>•klimatizace</li> <li>•rezidenční klimatizační jednotky</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•jednoduché set-top boxy</li> <li>•externí zdroje napájení</li> <li>•elektromotory</li> <li>•cirkulátory</li> <li>•průmyslové ventilátory</li> <li>•vodní čerpadla</li> <li>•výkonové transformátory</li> <li>•svařovací zařízení</li> <li>•ohřívače vzduchu</li> <li>•počítače a servery</li> <li>•datová úložiště online</li> </ul>

Zdroj: EÚD.

**15** Po přijetí akčního plánu EU pro oběhové hospodářství v roce 2015<sup>14</sup> Komise v roce 2016 zveřejnila svůj záměr přispívat více k oběhovému hospodářství zvýšením doby životnosti výrobků a usnadněním jejich opravy, využití a recyklace. V oběhovém hospodářství je hodnota výrobků, materiálů a zdrojů zachována co možná nejdéle, využití zdrojů a odpad jsou minimalizovány a zdroje zůstávají v rámci ekonomiky, kde produkt dosáhl konce svého životního cyklu, aby byly znovu vyžity k vytvoření další hodnoty.

## Úloha dozoru nad trhem

**16** Právní předpisy týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky přináší prospěch spotřebitelům i životnímu prostředí, pokud výrobky prodávané v EU splňují požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky a pokud prodejci energetické štítky správně umísťují, a tak zákazníky informují.

**17** Dodavatelé výrobků prodávaných v EU musí předložit prohlášení o shodě a umístit na výrobek označení „CE“<sup>15</sup>. Toto označení nedokládá, že výrobek byl nezávisle otestován třetí stranou nebo orgány státní správy. Znamená, že výrobce má za to, že výrobek odpovídá všem platným právním předpisům a je možné ho legálně prodávat. Výrobci jsou odpovědní za přesnost energetického štítku, který poskytnou prodejcům.

<sup>14</sup> COM(2015) 614/2.

<sup>15</sup> Historicky tato zkratka znamená *Conformité Européenne* (označení shody).

## Obrázek 5 – Označení CE na televizoru



Zdroj: EÚD.

**18** Dozor nad trhem v EU se vztahuje na 33 odvětví, včetně ekodesignu a označování energetickými štítky. Za dohled nad trhem na svém území odpovídají členské státy. Každý členský stát musí určit orgán pro dozor nad trhem (ODT) a dát mu dostatečné pravomoci a zdroje, aby mohl plnit své povinnosti. K zajištění shody výrobků prodávaných ve své zemi musí ODT provádět náležité kontroly přiměřeného rozsahu.

**19** Komise podporuje spolupráci mezi ODT organizací schůzek, poskytováním pokynů a zajišťováním školení a provozem dvou databází. Rozpočet EU poskytuje financování (15 milionů EUR v letech 2009 až 2018) na projekty, jejichž cílem je činnosti dozoru nad trhem v EU v odvětví ekodesignu a označování energetickými štítky zlepšit.

## Rozsah a koncepce auditu

**20** Tato zprávu posuzuje, zda opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky účinně přispívají k cílům EU v oblasti energetické účinnosti a životního prostředí. Rozhodli jsme tuto oblast politiky prozkoumat, protože je pro dosažení cílů v oblasti energetické účinnosti stanovených EU klíčová a protože zájem veřejnosti a zainteresovaných stran o tuto oblast od schválení nového legislativního balíčku v roce 2019 stále roste. Prověřovali jsme, zda Komise dobře řídí regulační proces a náležitě monitoruje a vykazuje dosažené výsledky. Rovněž jsme zkoumali, zda Komise dohlížela na ODT a zda jejich činnosti podporovala, zaměřili jsme se přitom na fungování dvou databází na úrovni EU a na to, zda projekty financované EU vedly k udržitelným zlepšením v dozoru nad trhem.

**21** Abychom mohli posoudit, zda Komise navrhla prováděcí opatření v souladu s cíli politiky, vybrali jsme pro účely případové studie tři skupiny výrobků:

- kombinované bojlerů ústředního vytápění a ohřivače pro vytápění vnitřních prostor,
- chladicí zařízení pro domácnost (chladničky a mrazničky),
- elektronické zobrazovače (televize a monitory).

Tyto skupiny výrobků jsme vybrali na základě jejich primární spotřeby energie a odhadovaných úspor plynoucích z přijatých opatření týkajících se ekodesignu a označování energetickými štítky. Naším záměrem bylo pokrýt jak topidla, tak typické domácí spotřebiče.

**22** Navštívili jsme Generální ředitelství pro energetiku (GŘ ENER), Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky (GŘ GROW) a Výkonnou agenturu pro malé a střední podniky (EASME). Provedli jsme dokumentární přezkum a analyzovali jsme jeho výsledky; naším cílem bylo posouzení dopadu a udržitelnosti projektů financovaných EU za účelem zlepšení dozoru nad trhem. Rovněž jsme navštívili ODT odpovědné za ekodesign a označování energetickými štítky ve Francii, Lucembursku, Polsku a Švédsku, které se některých těchto projektů účastnily. Vybrali jsme tyto členské státy, protože velikost jejich jednotlivých trhů představuje různorodou směs, přihlíželi jsme přitom i k zeměpisné rovnováze. V rámci konzultací se zainteresovanými stranami zastupujícími spotřebitele, životní prostředí a průmysl jsme rovněž prováděli pohovory s Organizací evropských spotřebitelů (BEUC – *European Consumers Organisation*), Evropskou asociací pro koordinaci zastoupení spotřebitelů při normalizaci (ANEC – *European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation*) a Evropským úřadem pro životní prostředí (EEB – *European Environmental Bureau*) a organizací Domácí spotřebiče Evropa (APPLiA – *Home Appliance Europe*).

**23** Výsledky auditu by mohly být využity při přípravě příštího tříletého pracovního plánu pro ekodesign pro období po roce 2020 a ovlivnit řízení legislativního procesu Komisí i podporu Komise pro činnosti dozoru nad trhem prováděné členskými státy.

# Připomínky

## Řízení regulačního procesu

### Komise upřednostnila skupiny výrobků s největším potenciálem úspor energie

**24** Směrnice o ekodesignu a nařízení o označování energetickými štítky stanoví obecný rámec definující cíle politiky a úlohu a povinnosti Komise, orgánů pro dozor nad trhem, výrobců, obchodníků atd. V tomto rámci má Komise pravomoc přijímat prováděcí opatření, která stanoví požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky pro specifické skupiny výrobků. Podle směrnice o ekodesignu by Komise měla vybírat skupiny výrobků k regulaci na základě tří kritérií: objemu prodeje, stávajícího dopadu na životní prostředí a potenciálu pro zlepšení<sup>16</sup>.

**25** Prověřovali jsme, zda Komise ve svém plánu práce na období 2016–2019 upřednostňuje skupiny výrobků s největším potenciálem úspor energie. Komise provedla předběžný screening více než 100 skupin výrobků a 16 z nich analyzovala. Následně výrobky seřadila podle jejich potenciálu pro úspory energie. Toto pořadí rovněž poskytlo kvalitativní posouzení dalších ekologických faktorů, jako je spotřeba vody, použití kritických surovin, trvanlivost a recyklovatelnost.

**26** Komise v roce 2016 oznámila, že možnost stanovit požadavky na výrobky informačních a komunikačních technologií (IKT) (jako chytré telefony a zařízení pro domácí síť) bude zkoumat odděleně. Důvodem je rychlý vývoj v tomto sektoru a obtíže s odhadováním potenciálních úspor energie. Komise plánuje zahájit tuto práci do konce roku 2019.

**27** Zjistili jsme, že stávající prováděcí opatření (zahrnující více než 30 skupin výrobků) pokryla většinu výrobků s nejvyšším potenciálem úspor energie. Sem patří výrobky, na něž připadá největší podíl spotřeby energie v domácnostech a více než polovina spotřeby energie v průmyslu a ve službách<sup>17</sup>.

<sup>16</sup> Čl. 15 odst. 2 směrnice 2009/125/ES.

<sup>17</sup> *Ecodesign Impact Accounting – Overview report 2018* (Vyhodnocování dopadu ekodesignu – Přehledová zpráva za rok 2018), s. 8, VHK, leden 2019.



## Výrazná zpoždění v regulačním procesu účinnost této politiky snižovala

**28** Když Komise přijímá prováděcí opatření, je včasnost regulačního procesu pro úspěch politiky klíčovým faktorem. Jak se technologie zlepšuje a výrobky jsou stále více energeticky účinné, mohou požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky zastarat, a politika pak již nemá kýžený dopad.

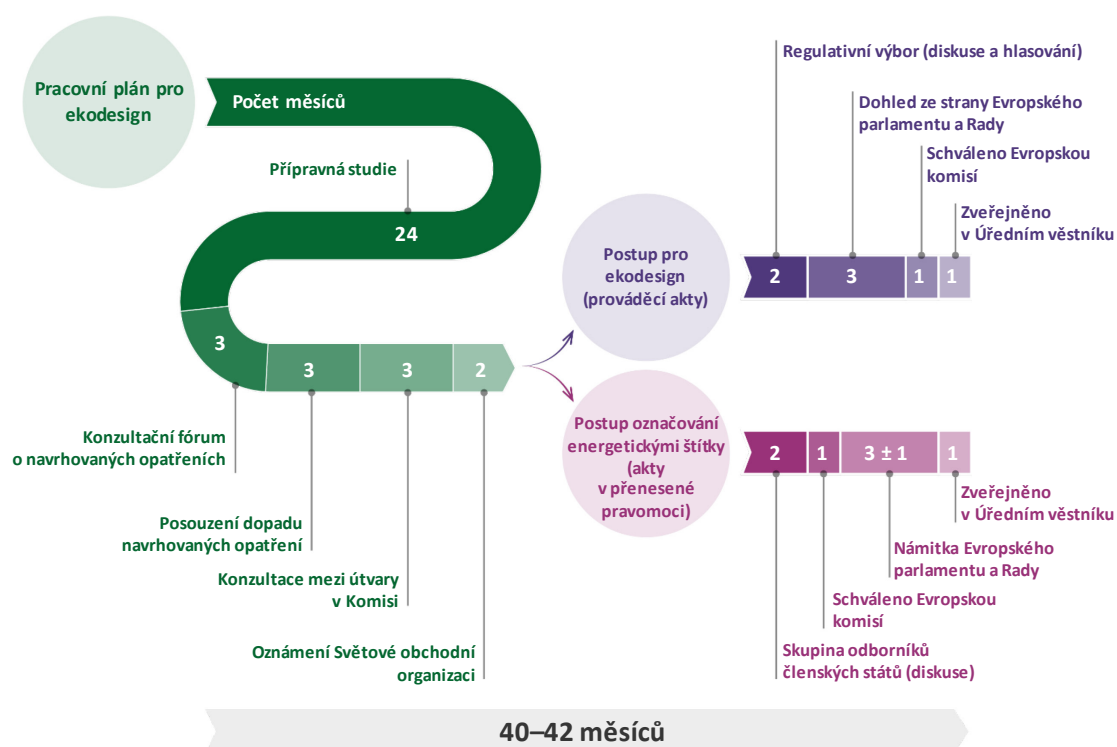
**29** V minulých letech minimální požadavky na energetickou účinnost pro řadu skupin výrobků kvůli technologickému pokroku zastaraly a většina nebo všechny modely výrobků byly v nejvyšších třech energetických třídách. To na jedné straně dokazuje, že výrobky na trhu jsou energeticky účinnější než dříve a že tato politika má pozitivní dopad. Na druhé straně pokud jsou všechny dostupné výroby v nejvyšších energetických třídách, je pro spotřebitele obtížnější rozlišit mezi nejlepšími a nejhoršími výrobky a výrobci jsou méně motivováni výrobky inovovat. Zkoumali jsme regulační proces tří vybraných skupin výrobků: elektronických zobrazovačů, chladniček a ohřivačů.

**30** V roce 2015 po té, kdy média o této politice informovala s negativním vyzněním, které ještě dále zhoršily útoky na regulaci ze strany EU, která je vnímána jako nadměrná, a soudní případ týkající se vysavačů<sup>18</sup>, který se těšil velké pozornosti médií, se Komise rozhodla dočasně zmrazit regulační proces a provést přezkum náležitosti této politiky jako celku. To o téměř dva roky zpozdilo práci na nové skupině výrobků, které se považovaly za prioritu (systémy automatizace a kontroly budov, elektrické konvice, vysoušeče rukou, výtahy, solární panely a vysokotlaké čističe), jakož i přezkum stávajících opatření. To však nebyl jediný důvod zpoždění, jak vysvětlujeme v dalších odstavcích.

<sup>18</sup> [Věc T-544/13 Dyson Ltd v. Evropská komise, pravomocné rozhodnutí ze dne 8. listopadu 2018](#). Výrobce vysavačů „bez sáčku“ usiloval o zrušení nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 665/2013 na základě toho, že spotřebitele údajně ohledně energetické účinnosti vysavačů mate, protože normy pro testování uvedené v nařízení nejsou adekvátní. Soudní dvůr nařízení zrušil.

**31** Vývoj opatření v oblasti energetické účinnosti je komplexní a zdlouhavý proces (viz [obrázek 6](#)), který vyžaduje důkladné konzultace se zainteresovanými stranami<sup>19</sup>. Podle odhadu Komise trvá standardní regulační proces pro skupinu výrobků přibližně tři a půl roku<sup>20</sup>. Začíná v okamžiku zahájení přípravné studie a končí zveřejněním prováděcího aktu nebo aktu v přenesené pravomoci v Úředním věstníku.

### Obrázek 6 – Teoretický regulační proces pro schválení prováděcích opatření v rámci ekodesignu a označování energetickými štítky



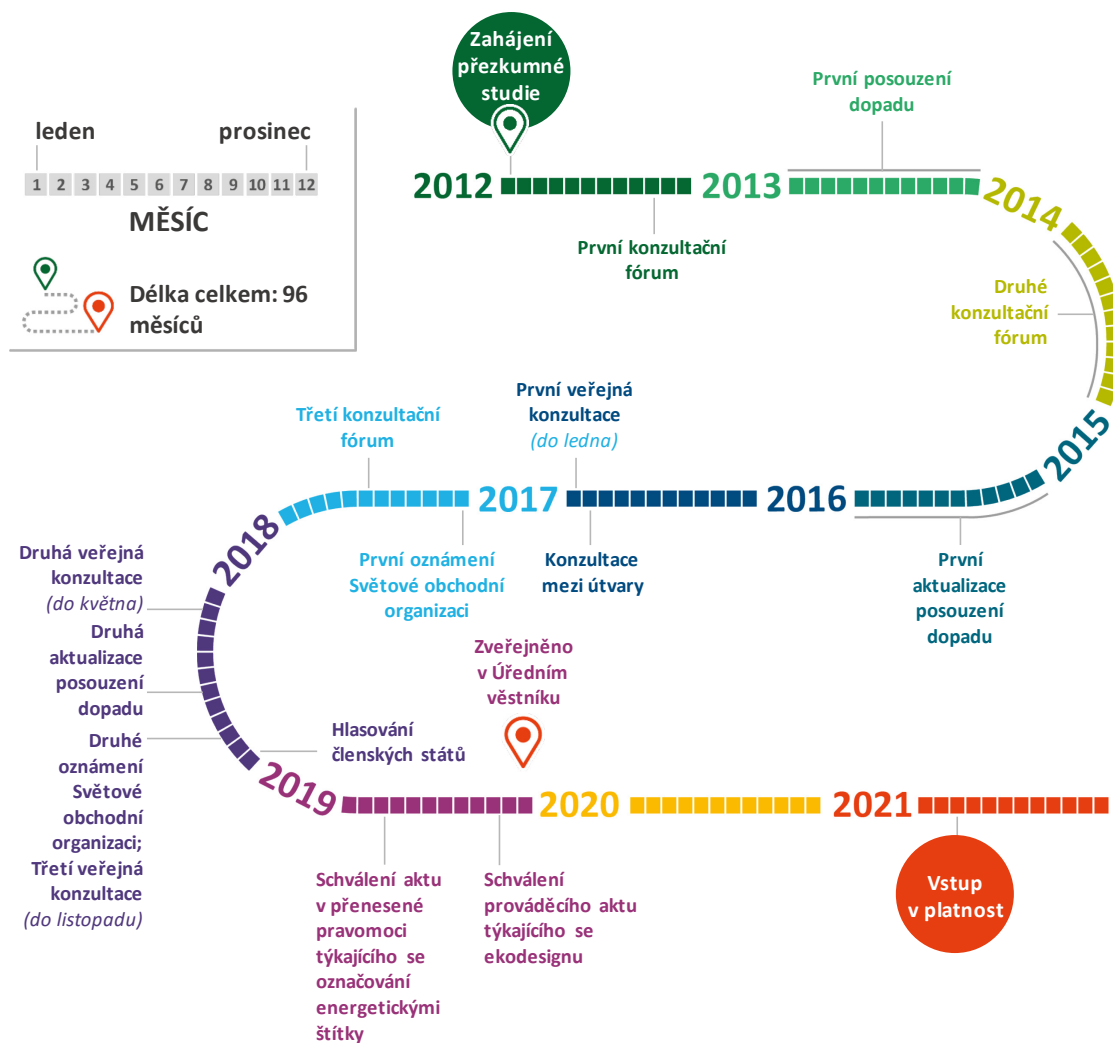
Zdroj: EÚD na základě údajů Evropské komise.

**32** Zjistili jsme, že u tří analyzovaných skupin výrobků trval tento proces výrazně déle než tři a půl roku. [Obrázek 7](#) uvádí příklad skutečného regulačního procesu pro přezkum požadavků na elektronické zobrazovače.

<sup>19</sup> Viz zvláštní zpráva č. 14/2019 s názvem „Podělte se o svůj názor!': do veřejných konzultací Komise se zapojují občané, avšak konzultace nesplňují očekávání z hlediska informačních činností“.

<sup>20</sup> Vysvětlení nových označení energetickými štítky (*New energy efficiency labels explained*) Evropská komise, 2019.

## Obrázek 7 – Skutečný regulační proces pro schválení opatření ekodesignu a označování energetickými štítky pro elektronické zobrazovače



Zdroj: EÚD.

**33** Zjistili jsme, že skutečný regulační proces pro analyzovanou skupinu výrobků byl v praxi dvakrát delší, než by teoreticky měl být, a trval v případě elektronických zobrazovačů osm let, v případě ohřívačů sedm let a v případě chladniček šest let. Komise některé klíčové kroky opakovala, například organizovala:

- pro elektronické zobrazovače tři jednání konzultačního fóra a tři veřejné konzultace. Dvakrát Světové obchodní organizaci oznámila navrhovaná opatření ekodesignu a dvakrát aktualizovala studii posouzení dopadu;
- pro chladničky dvě jednání konzultačního fóra a tři veřejné konzultace;
- pro ohřívače: tři jednání konzultačního fóra a dvě meziútvarové konzultace.

**34** Na rozdíl od přípravných studií se přezkumné studie týkají stávajících právních předpisů pro skupiny výrobků, které budou aktualizovány. Neuplatňuje se standardizovaný postup nebo přístup, jako společná struktura či kritéria, což znamená, že hloubka prováděné analýzy se u jednotlivých skupin výrobků liší. Původní přezkumné studie pro elektronické zobrazovače a chladničky nezahrnovaly informace, které Komise pro vypracování legislativního návrhu potřebovala. Zadal proto dodatečné studie pro tyto skupiny výrobků, což regulační proces prodloužilo o čtyři roky.

**35** V roce 2016 se Komise rozhodla přijmout několik prováděcích opatření v rámci jednoho balíčku<sup>21</sup>, tedy přijmout nařízení k několika skupinám výrobků najednou. Podle Komise tento přístup umožňuje lépe komunikovat o obecném dopadu četných skupin výrobků a lépe demonstruje, že tato politika přináší významné výsledky. Zjistili jsme však, že u skupin výrobků, které byly připraveny dříve, to vedlo ke zpoždění do doby, kdy byl ke schválení připraven celý balíček, což vedlo k dalšímu protahování již tak zdlouhavého postupu.

**36** Několik zainteresovaných subjektů a odborníků na tuto oblast poukázalo na to, že tato zpoždění znamenají, že byly promeškány příležitosti využít značného potenciálu pro úspory energie a omezit dopad na životní prostředí<sup>22</sup>. Dále pokud Komise přijme nařízení po dlouhém zpoždění, je zde riziko, že požadavky budou zastaralé. Například:

- pokud jde o ohřívače: opatření o ekodesignu z roku 2013 stanovilo pro nejběžnější typy ohřívačů minimální míru energetické účinnosti 86 % s platností od roku 2015. To však již byla průměrná vykazovaná míra energetické účinnosti všech ohřívačů pro vytápění vnitřních prostor prodaných v EU v roce 2013;
- pokud jde o televizory: požadavky na ekodesign schválené v roce 2009 vycházely ze zastaralých údajů a ke zlepšení energetické účinnosti příliš nepřispěly. Z hodnocení směrnice o ekodesignu<sup>23</sup> vyplynulo, že většina výrobků splňovala požadavky platné pro rok 2012 již v roce 2010.

<sup>21</sup> [Internetová stránka Komise o ekodesignu.](#)

<sup>22</sup> *Save the Ecodesign energy-labelling package* (Zachraňte balíček o ekodesignu a označování energetickými štítky). Společné prohlášení Evropské komisi, společné odvětvové prohlášení o ekodesignu, směrnice o ekodesignu (2009/125/ES) – posouzení provádění na evropské úrovni, výzkumná služba Evropského parlamentu, listopad 2017.

<sup>23</sup> COM(2015) 345 final.

**37** U nejaktuálnějšího přezkumu nařízení pro elektronické zobrazovače a chladničky jsme zjistili, že Komise tento problém zohlednila a v průběhu regulačního procesu údaje o trhu několikrát aktualizovala. Nicméně u těchto dvou skupin výrobků činila doba uplynulá od chvíle, kdy Komise analyzovala poslední datový soubor, a vstupem nových požadavků v platnost, tři a pět let.

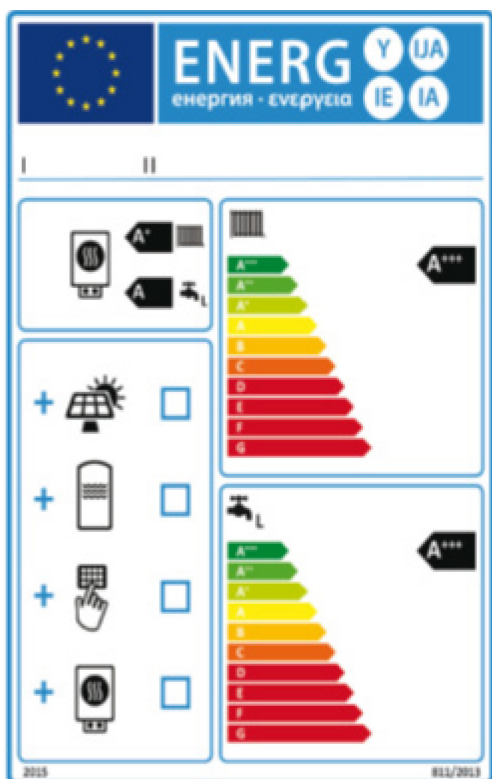
### **Komise podniká kroky ke zlepšení energetických štítků**

**38** Všechny výrobky, na něž se vztahují příslušná nařízení v EU, musí být označeny energetickými štítky. Jelikož jejich účelem je umožnit spotřebitelům činit informovanější rozhodnutí, je důležité, aby byly štítky srozumitelné.

**39** Například energetické štítky pro ohřívače jsou dokladem toho, že informace je nutno prezentovat jasně. Komise neprovedla před schválením energetických štítků v roce 2013 studii o tom, jak se spotřebitelé ve štítcích orientují. Z [obrázku 8](#) vyplývá, že stávající design energetického štítku pro systém vytápění může být pro spotřebitele matoucí. Studie o energetických štítcích z roku 2016 odhalila<sup>24</sup>, že všechny informace uvedené na štítku pochopila méně než třetina respondentů.

<sup>24</sup> Elke Dünnhoff: *Comprehensibility of the Energy Label for space heaters and water heaters and of the new Efficiency Label for old space heaters in Germany Results of two focus groups and a representative consumer survey* (Srozumitelnost energetického štítku pro ohřívače vnitřních prostor a ohřívače vody a nový štítek energetické účinnosti pro staré ohřívače vnitřních prostor v Německu: výsledky dvou cílových skupin a reprezentativního průzkumu mezi spotřebiteli), Mohuč, 14. prosince 2016.

## Obrázek 8 – Příklad štítku, který byl často špatně pochopen nebo byl pro spotřebitele nejasný (systémy vytápění)



Zdroj: nařízení (EU) č. 811/2013.

**40** Ve své zprávě o přezkumu někdejší směrnice o označování energetickými štítky 2010/30/EU<sup>25</sup>, která byla nahrazena novým nařízením o označování energetickými štítky, Komise uznala, že porozumět určitým prvkům štítků pro některé skupiny výrobků bylo obtížné. Aby Komise tento nedostatek vyřešila, rozhodla se v rámci vývoje nových energetických štítků pro konkrétní výrobky spotřebitele testovat, a kontrolovat tak, že všechny piktogramy a štítek jako celek jsou srozumitelné. U skupin výrobků, jako jsou ohřívače (jak je uvedeno na [obrázku 8](#)), však možné změny spotřebitelé zaznamenají až po přijetí nového prováděcího opatření a jeho vstupu v platnost, což může trvat několik let.

<sup>25</sup> Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě – Přezkum směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/30/EU ze dne 19. května 2010 o uvádění spotřeby energie a jiných zdrojů na energetických štítcích výrobků spojených se spotřebou energie a v normalizovaných informacích o výrobku, COM(2015) 345 final.

**41** U nového balíku opatření schváleného v březnu 2019 však již Komise provedla studie o tom, nakolik spotřebitelé štítkům u všech skupin výrobků rozumějí. Svá zjištění prezentovala odborníkům členských států, kteří ještě před schválením štítků navrhli řadu možností, jak je zjednodušit.

**42** Komise dospěla k závěru, že třídy A+, A++ a A+++ jsou méně účinné než hodnocení energetické účinnosti na škále A až G, a rozhodla se, že je postupně přestane používat. Od používání těchto energetických tříd bude tedy v příštích několika letech, až budou schváleny nové štítky pro skupiny výrobků, upuštěno. Tak tomu již je u opatření týkajících se označování energetickými štítky, která budou platit od roku 2021.

### **Komise se více zaměřila na efektivní využívání zdrojů, avšak nevytvořila sadu nástrojů oběhového hospodářství**

**43** V roce 2016 Komise ve svém plánu práce oznámila, že vytvoří sadu nástrojů oběhového hospodářství a poskytne pokyny k začlenění efektivního využívání zdrojů a materiálu do prováděcích opatření. To vyžaduje vytvoření standardizované metody pro posuzování dopadu na efektivní využívání zdrojů u četných skupin výrobků a provedení systematické hloubkové analýzy potenciálu oběhového hospodářství v rámci přípravných studií.

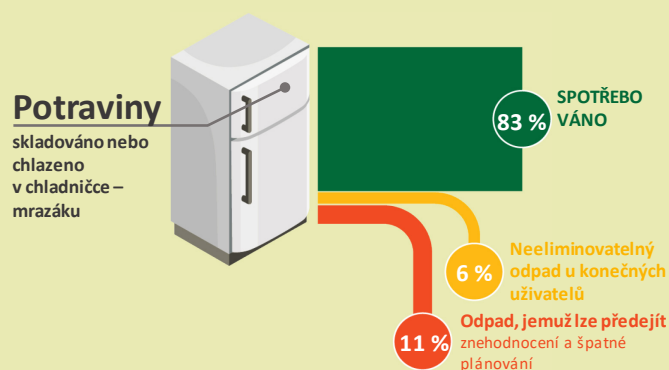
**44** Komise již podnikla k vytvoření sady nástrojů první kroky. Začala vypracovávat horizontální normy pro materiálovou účinnost a přepracovávat metodiku pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (MEErP). Zjistili jsme, že obsah, hloubka a rozsah stávajících přípravných a přezkumných studií, jež se zabývají pojmy oběhového hospodářství, se u různých skupin výrobků liší. Je tomu tak proto, že tyto studie neuplatňují standardizovanou metodiku, a Komise, aby shromáždila nutné informace o různých otázkách oběhového hospodářství, musela provedení dodatečných studií zadat externímu dodavateli. To přispělo ke zpožděním, která jsou popsána v bodě **33**.

**45** Komise se ve svých nedávných návrzích více zaměřila na efektivnost zdrojů. Při auditu bylo zjištěno, že studie prováděné za účelem přezkumu právních předpisů o elektronických zobrazovačích a chladničkách brala v úvahu, kromě energie, několik ekologických hledisek, jako je odpadové hospodářství, přítomnost klíčových a vzácných materiálů, recyklovatelnost, opravitelnost a trvanlivost. Na základě zjištění ve studiích a konzultace zahrnula Komise do svých regulačních návrhů řadu požadavků souvisejících s těmito hledisky (viz příklad v [rámečku 1](#)).

## Rámeček 1

### Dosažení rovnováhy mezi energetickou účinností a snížením potravinového odpadu

Potravinový odpad je globální problém, který byl v uplynulých letech středem pozornosti kvůli jeho hospodářským a ekologickým důsledkům. Přibližně 11 % potravin a nápojů skladovaných v chladničkách nebude spotřebováno, se protože se zkaží nebo kvůli špatnému plánování.



Zdroj: EÚD, na základě studie VHK o optimálním skladování potravin (2017).

Podle studie o chladicích zařízeních pro domácnosti by lepší design mohl plýtvání potravinami předcházet<sup>26</sup>, protože různé typy potravin se uchovávají lépe při různých teplotách, chladničky s mnoha sekcemi (jako sklep a chladič) mohou pomoci uchovat potraviny déle. Ze studie vyplynulo, že tyto typy chladniček spotřebovávají minimálně o 20 % více elektrické energie než dnešní průměrné chladničky, ale bylo také zjištěno, že i dvouprocentní omezení plýtvání potravinami bude vyšší spotřebu energie kompenzovat.

Na základě těchto zjištění Komise navrhla, aby tato chladicí zařízení byla „upravenými“ hodnoceními energetické účinnosti zvýhodněna více, než by odpovídalo realitě, aby je takto podpořila. Evropské organizace spotřebitelů<sup>27</sup> toto rozhodnutí kritizovaly a argumentovaly, že se příliš spoléhalo na předpoklad, že spotřebitelé budou potraviny řádně třídit a skladovat. Předmětem jejich kritiky byla i skutečnost, že korekční faktor není pro spotřebitele viditelný, a spotřebitelé tedy nebudou mít před nákupem přesné informace o dodatečných provozních nákladech.

<sup>26</sup> Preparatory/review study for household refrigeration (Přípravná/přezkumná studie o chladicích zařízeních pro domácnosti), VHK, 2016, dodatečný výzkum, VHK, 2017.

<sup>27</sup> ECOS, EEB, Coolproducts, reuse, topten, ifixit Europe, Position on the Commission's proposals to revise the Ecodesign & Energy Labelling measures on domestic refrigeration (Stanovisko k návrhům Komise revidovat opatření týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky pro chladicí zařízení pro domácnosti), 2018.

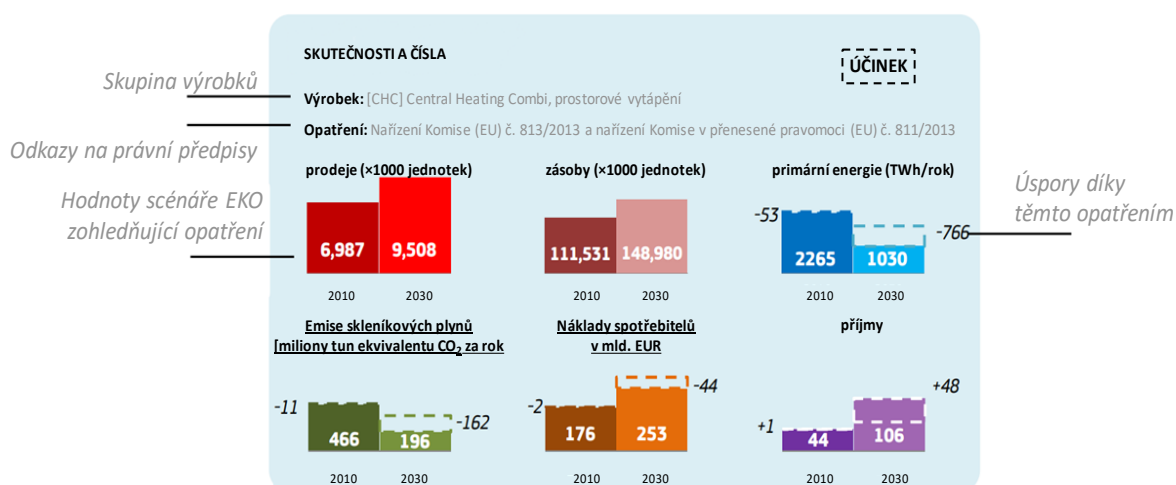


## Vyhodnocování dopadu ekodesignu dopad této politiky nadsazuje, i když v nedávné době došlo ke zlepšením

**46** Komise sděluje výsledky svých opatření v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky veřejnosti, ačkoliv ji k tomu právní předpisy nezavazují. Od roku 2013 Komise každoročně zveřejňuje zprávu o vyhodnocování dopadu ekodesignu (EIA), která odhaduje kumulativní výsledky politiky ekodesignu a označování energetickými štítky do roku 2020 a 2030. EIA prognózuje budoucí stav na základě srovnání dvou scénářů: scénáře bez opatření a scénáře EKO. Scénář bez opatření představuje vývoj trhu bez jakýchkoliv opatření v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky. EKO scénář je scénář vypracovaný s ohledem na účinek této politiky od začátku u každé skupiny výrobků.

**47** *Obrázek 9* ukazuje, jak zprávy EIA prezentují výsledky pro jednu skupinu výrobků.

### Obrázek 9 – Vyhodnocování dopadu u skupiny výrobků (ohřívače)



Zdroj: Přehledová zpráva EIA za rok 2018, VHK pro Evropskou komisi.

**48** Zpráva EIA z roku 2018 odhaduje, že dopad zlepšení výrobků a energetických štítků od roku 1990 dosáhne významného přínosu v roce 2020. Odhaduje, že tato politika přinese:

- úspory energie v hodnotě 150 megatun ropného ekvivalentu (9 % celkové hodnoty EU),
- méně emisí skleníkových plynů v objemu 306 megatun ekvivalentu CO<sub>2</sub> (7 % celkové hodnoty EU),
- čisté úspory pro spotřebitele v hodnotě 63 miliard EUR,
- 66 miliard EUR dodatečných příjmů pro průmysl, prodejce a montéry.

EIA předpokládá se, že tyto výsledky se do roku 2030 zvýší o více než 60 %.

**49** Ve zprávě EIA se uvádí, že výše uvedené odhady by se měly řídit třemi „základními pravidly“: měly by být realistické, vhodné pro daný účel a vycházet ze stávajících opatření. Zjistili jsme, že některé uplatněné předpoklady pravděpodobně nadhodnotily dopad politiky ekodesignu a označování energetickými štítky. Konkrétně:

- EIA odhaduje budoucí dopad politiky a nehodnotí, čeho již bylo dosaženo. Rovněž zohledňuje právní předpisy, které by měly vstoupit v platnost v blízké budoucnosti. Tyto právní předpisy jsou zohledněny na základě navrhovaného data, kdy mají vstoupit v platnost. Pokud se náročnost skutečně schválených požadavků sníží nebo dojde ke zpožděním, údaje v EIA jsou nadhodnocené;
- EIA předpokládá, že nařízení bude plně uplatňováno a že dozor nad trhem nebude mít žádné nedostatky. Komise a ostatní zainteresované strany<sup>28</sup> nicméně odhadují, že nesoulad s předpisy vede ke ztrátě úspor energie ve výši až 10 %. Při našem auditu jsme rovněž zjistili nedostatky v dozoru nad trhem (viz body [55–73](#));
- EIA používá technické informace o výrobcích poskytnuté výrobcí, které vycházejí z relevantních harmonizovaných standardů, spíše než reálné údaje o spotřebě.

<sup>28</sup> Evropská komise, CLASP, ECOS, EEB a Topten (2017) *Closing the „reality gap‘ – ensuring a fair energy label for consumers* (Překlenutí „mezery v realitě“ – zajištění spravedlivého energetického štítku pro spotřebitele), strana 9, *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling* (Posouzení dopadu souladu a prosazování požadavků na energetické spotřebiče a označování energetickými štítky), Dir., Defra, 2009.

Tyto standardy nejsou vždy reprezentativní z hlediska skutečné spotřeby energie v reálných podmínkách, jak vysvětluje **rámeček 2**.

## Rámeček 2

### Nedostatky harmonizovaných standardů EU

Nedostatky evropských harmonizovaných norem používaných pro tři skupiny produktů – pračky, televizory a chladničky – se zabývala nezávislá zpráva<sup>29</sup>. V jejích závěrech se uvádí, že stanovené testovací podmínky dané normami se liší od reálných podmínek použití, a v důsledku toho podhodnocují skutečnou spotřebu. Například:

- myčky nádobí se testují s využitím energeticky nejúčinnějšího programu eko, ale tento program se používá málokdy (18 % času);
- televize se testují s použitím videoklipu z roku 2007, který nedopovídá tomu, jak spotřebitelé televizi obvykle doma sledují;
- chladničky-mrazničky se testují, aniž by se otevíraly jejich dveře a bez toho, aby bylo vevnitř jídlo.

Na základě malého vzorku výrobků studie odhadla, že myčky nádobí by mohly spotřebovat o 6 % až 73 % energie více, pokud se budou používat jiné programy, televizory testované s různou videosekvencí spotřebovávaly od 6 % méně po 47 % energie více, chladničky spotřebovávaly až o 47 % energie více, pokud se dveře otevíraly každých 12 hodin.

Tato zpráva rovněž demonstruje, že výrobci by mohli využít mezer v normách nebo se uchýlit k jejich obcházení<sup>30</sup> (jako „zařízení umožňující podvádět“, která jsou schopna zjistit, že se probíhá test), aby jejich výrobky byly lépe hodnoceny nebo mohli podvodně prohlásit, že splňují požadavky na ekodesign.

**50** Při stanovování energetické účinnosti spotřebičů se ekodesign a označování energetickými štítky spoléhají na standardy vyvinuté normalizačními organizacemi, které poskytují schválené definice technických pojmů a metody měření. Jakmile evropská normalizační organizace vydá normu a Komise zveřejní její název a odkaz na

<sup>29</sup> *Projekt STEP – Closing the „reality gap‘ – ensuring a fair energy label for consumers* (Překlenutí „mezery v realitě“ – zajištění spravedlivého energetického štítku pro spotřebitele), CLASP, ECOS, EEB, Tipten, červen 2017.

<sup>30</sup> Viz Definice obcházení, ANTICSS, 2018.

ni v Úředním věstníku Evropské unie, stane se „evropskou harmonizovanou normou“, a tedy součástí práva EU.

**51** Pokud harmonizovaná norma neexistuje, lze při měření spotřeby energie uplatnit starší normy, mezinárodní normy nebo jiné relevantní metody, to však může vést k odlišným výsledkům a uplatňování a vynucování právních předpisů se tak komplikuje. Harmonizované normy, které jsou spolehlivé, přesné, reprodukovatelné a reprezentují skutečné podmínky používání, jsou tedy důležité.

**52** EIA je prospektivní studie, která se snaží hodnotit budoucí dopad politiky spíše než skutečné výsledky dosažené k určitému datu. Proces vyhodnocování se tak stává citlivým na určité výkyvy v parametrech jako budoucí míry inflace nebo ceny energie. Komise v roce 2019 revidovala své předpoklady ohledně budoucích cen energie použitých pro vyhodnocování dopadu. To vedlo k prudkému poklesu odhadovaných čistých úspor pro spotřebitele EU v roce 2020: očekávané roční úspory pro každou domácnost se snížily ze 473 EUR na 286 EUR.

**53** Nezávislá studie<sup>31</sup> zdůraznila, že EIA vychází ze scénářů, a pokusila se zkombinovat úspory energie, s nimiž počítá vyhodnocování dopadu, a úsporami energie zaznamenanými v Německu u některých skupin výrobků. Podle této studie byly reálně zaznamenané úspory značné, ale nižší, než předpoklady uvedené ve vyhodnocení dopadu, a to výrazně: 2 až 15krát neboli 1,7 až 11,6krát, v závislosti na východisku pro výpočet a skupině výrobků. I když rozsah a metodika studie mohou umožňovat přímé srovnání s údaji v EIA, studie ukazuje, že existuje riziko, že úspory jsou nadhodnoceny.

**54** Jelikož EIA je jediným zdrojem informací o přispění politiky ekodesignu a označování energetickými štítky k dosažení cíle energetické účinnosti pro rok 2020, nadhodnocení výsledků sebou nese riziko, že odvozený vstup pro tvůrce politik nebude dostatečně přesný. Ve většině nedávných hodnocích zprávách o pokroku k cílům energetické účinnosti pro rok 2020, jehož bylo dosaženo do roku 2018, již Komise o dopadu této politiky neinformuje. Není jasné, zda tak bude činit v dalších zprávách.

<sup>31</sup> Öko-Institut e.V. and ifeu – Institut für Energie- und Umweltforschung Heidelberg (2017). *Living up to expectations? Monitoring the effects of Ecodesign and energy labelling in Germany* (Naplňuje očekávání? Monitorování účinků ekodesignu a označování energetickými štítky v Německu), ECEEE, 2017.

## Dozor nad trhem

**Přínosy této politiky omezuje skutečnost, že výrobci a maloobchodníci nedodržují právní předpisy pro označování energetickými štítky a ekodesign**

**55** Dozor nad trhem je ve výlučné působnosti členských států. Ty by měly dodržovat nařízení o dozoru nad trhem EU<sup>32</sup>. Za to, že výrobky prodávané v jejich zemi jsou v souladu s předpisy, odpovídají orgány pro dozor nad trhem (ODT). I když některé nevládní organizace působící v oblasti ochrany spotřebitelů provádějí kontroly obchodů a určité testy výrobků, nejsou oprávněny soulad s nařízením vynucovat, neboť to je výhradním právem orgánů pro dozor nad trhem.

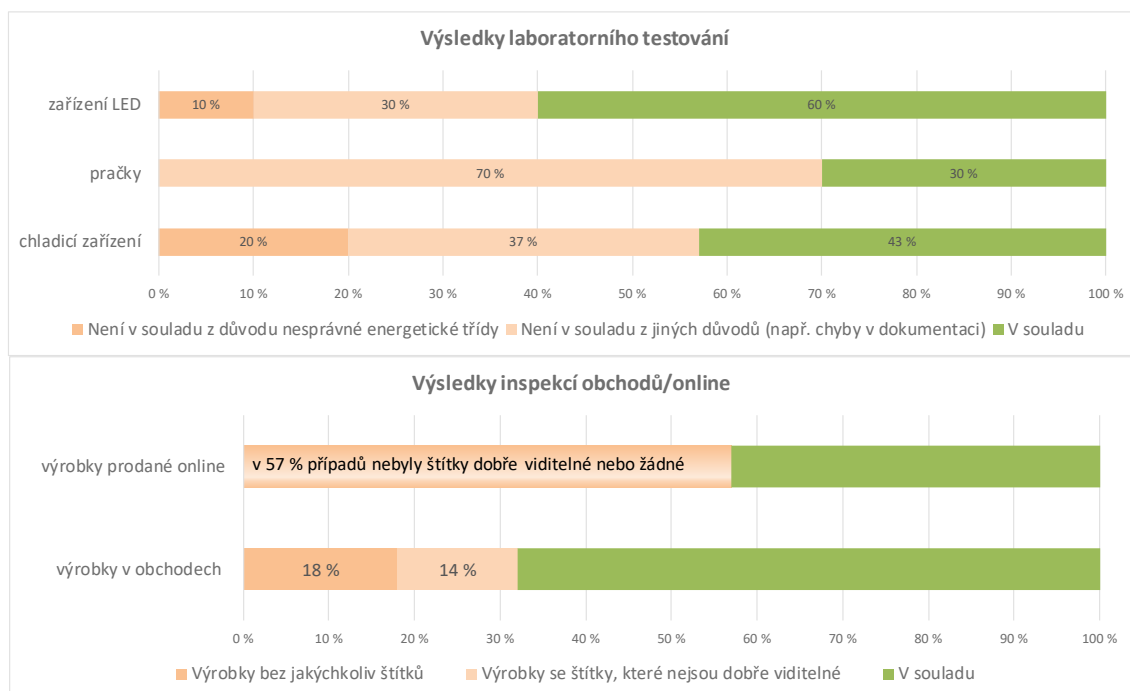
**56** Pokud obchody výrobky řádně neoznačují energetickými štítky, je pro spotřebitele těžší činit informovaná rozhodnutí. Nesprávné štítky mohou spotřebitele zmást a vést k nákupu produktů, které spotřebovávají více energie nebo jsou méně výkonné, než by podle poskytnutých informací měly. Zástupci průmyslu volali po lepším uplatňování tohoto právního předpisu<sup>33</sup>, aby tak byla zajištěna realizace přínosů tohoto opatření.

**57** Od roku 2009 financovaly projekty dozoru nad trhem podporované EU kontroly obchodů a laboratorní testy, které zjišťují, zda jsou výrobky v souladu s požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky a zda jejich energetická třída odpovídá realitě. Projekty prokázaly, že nesoulad s právními předpisy je závažným problémem. Povaha a míra nesouladu variuje v závislosti na typu kontrolovaného výrobku a uplatněné metodě kontroly (zjištění související s těmito projekty jsou uvedena na [obrázku 10](#)). Protože tyto projekty často cílily na modely výrobků, u nichž byl nesoulad s předpisy pravděpodobnější, nelze míry nesouladu uvedené níže extrapolovat na všechny skupiny výrobků nebo trh EU jako celek.

<sup>32</sup> Nařízení (ES) č. 765/2008.

<sup>33</sup> Společné odvětvové prohlášení o ekodesignu, 2018.

## Obrázek 10 – Zjištění projektů financovaných EU



Zdroj: EÚD na základě relevantních závěrečných zpráv projektů financovaných EU.

**58** Na základě výsledků projektů EU a dodatečných údajů členských států Komise v roce 2019 odhadla<sup>34</sup>, že přibližně 10–25 % výrobků prodaných na trhu nebylo v souladu s předpisy, což zapříčinilo 10% pokles úspor energie. Komise nebyla schopna předložit rozpis těchto čísel. Tento údaj by odpovídal roční spotřebě elektrické energie Švédska a Maďarska dohromady. Odhadovaná ztráta úspor energie spojená s nedodržováním právních předpisů bude do roku 2020 činit 174,8 TWh/ročně, což zhruba odpovídá konečné spotřebě elektrické energie Švédska a Maďarska dohromady, tedy podle údajů Eurostatu z roku 2017 170 TWh/ročně. Jiná studie britského ministerstva životního prostředí, výživy a záležitostí venkova (Defra) z roku 2011 odhadla, že dopad<sup>35</sup> nedodržování předpisů ze strany výrobců a maloobchodníků na úsporu energie činí 6,2 %, a současně varovala, že jde o velmi obezřetný odhad.

<sup>34</sup> Vysvětlení nových energetických štítků (*New energy efficiency labels explained*), Evropská komise, 2019.

<sup>35</sup> *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.* (Posouzení dopadu souladu a uplatňování předpisů pro elektrické spotřebiče a směrnice o označování energetickými štítky), Defra, 2009.

**59** Účinné uplatňování tohoto právního předpisu by mohlo pomoci takové ztráty omezit. Studie provedená skupinou ODT<sup>36</sup> na základě údajů shromážděných v letech 2011–2013 odhadla, že jedno euro investované do dozoru nad trhem vedlo v důsledku lepší energetické účinnosti k úsporám ve výši 13 EUR. V jejích závěrech se uvádí, že návratnost investic je natolik vysoká, že nákladovou účinnost dozoru nad trhem je možno potvrdit. Pokud by například všechny skandinávské země (Island, Finsko, Norsko, Švédsko a Dánsko) prováděly dozor nad trhem optimálně, s dodatečnými náklady ve výši 2,1 milionu EUR, vedlo by to k ročním úsporám energie ve výši 168 GWh, což by spotřebitelům u 13 hodnocených skupin výrobků ušetřilo 28 milionu EUR ročně. Jiná studie<sup>37</sup> odhadla, že čistý přínos posíleného systému dozoru nad trhem bude v průběhu deseti let jen ve Spojeném království činit přibližně 164 milionů GBP. Z dalších studií vyplynulo, že dozor nad trhem a testování lze provádět systematicky, účinně a s efektivně vynakládanými náklady<sup>38</sup>.

### **EU poskytla nástroje na podporu orgánů pro dozor nad trhem, které měly na ekodesign a označování energetickými štítky omezený dopad**

**60** Aby zlepšily míru souladu s právními předpisy v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky, měly by ODT provádět účinný dozor nad trhem. Nařízení o dozoru nad trhem nespécifikuje, jaká míra dozorových činností je nutná, stanoví pouze, že ODT by měly provádět „náležité“ kontroly v „patřičném“ rozsahu. Členské státy by měly stanovit, provádět a periodicky aktualizovat své programy pro dozor nad trhem a měly by o těchto programech informovat Komisi.

<sup>36</sup> *The Nordic Ecodesign Effect Project, Estimating benefits of Nordic market surveillance of Ecodesign and energy labelling* (Projekt účinku ekodesignu ve skandinávských zemích: odhad přínosů dozoru nad skandinávským trhem v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky), Troels Fjordbak Larsen, 2015.

<sup>37</sup> *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.* (Posouzení dopadu souladu a uplatňování předpisů pro elektrické spotřebiče a směrnice o označování energetickými štítky), Defra, 2009.

<sup>38</sup> Viz například: ATLETE I, *Appliance Testing for Energy Label Evaluation Publishable result-oriented report* (Testování spotřebičů pro účely zprávy o hodnocení energetických štítků orientované na výsledky a určené ke zveřejnění), 2011, *ATLETE II, Appliance Testing for Washing Machines Energy Label & Ecodesign Evaluation* (Testování spotřebičů – praček pro účely hodnocení energetických štítků a ekodesignu), zpráva orientovaná na výsledky a určená ke zveřejnění, 2014.

**61** Podle zpráv podaných Komisi se počet výrobků, které jsou každoročně předmětem inspekce, pohybuje mezi méně než 20 kusy a více než 100 000 kusy za členský stát a rok. Interpretace těchto údajů je obtížná, protože význam termínu „inspekce“ je velmi široký. V závislosti na členském státu se inspekci může rozumět jedna z níže uvedených kontrol nebo jejich kombinace:

- vizuální inspekce v obchodě nebo online (např. kontrola viditelnosti štítku či toho, zda výrobek nese označení „CE“);
- dokumentární kontrola výrobku (např. toho, zda list s informacemi o výrobku obsahuje náležité odkazy na nařízení a požadované technické informace);
- laboratorní testy výrobku, při nichž se kontroluje soulad s požadavky na ekodesign, jako je spotřeba energie a přesnost štítku.

**62** Různé typy inspekcí mají různé účely. Kontrola používání štítků v obchodech pomáhá zajistit, aby spotřebitelé byli řádně informováni o výkonnosti výrobku, který si plánují zakoupit. Politika označování energetickými štítky nemůže být účinná, pokud zboží není štítkem označeno. Dokumentární kontroly mohou odhalit nesoulad s požadavky na uváděné informace a identifikovat výroky, u nichž může být nutné provést laboratorní testy. Zjistili jsme, že typ a rozsah inspekcí a dokumentárních kontrol se v jednotlivých členských státech a navštívených orgánech výrazně lišily, jak se uvádí v [rámečku 3](#).

### Rámeček 3

#### Inspekce obchodů a dokumentární kontroly ve čtyřech členských státech

Ve Francii orgán odpovědný za kontrolu řádného umístění energetických štítků provádí inspekce ve stovkách obchodů po celé zemi i na internetu. Oproti tomu orgán odpovědný za ekodesign neprováděl žádné inspekce. Ve Švédsku ODT v uplynulých letech zaměřil své kontroly na přítomnost energetických štítků na výrobcích prodávaných online. Naopak polské ODT neprovádějí žádné kontroly na internetu, ale každoročně organizují inspekce přibližně 200 modelů výrobků. V Lucembursku provedl ODT jednu inspekční kampaň v různých obchodech v celé zemi a v jejich internetových obchodech, ale pouze pro pračky.



**63** Podle názoru Komise jsou laboratorní testy jediným způsobem, jak ověřit, zda výrobek splňuje požadavky na energetickou účinnost a výkonnost a zda jsou informace na energetickém štítku správné<sup>39</sup>. Testování může být v závislosti na vybraném výrobku a laboratoři nákladné a pohybovat se od stovek po tisíce eur za výrobek. V mnoha případech výrobek zakoupí a laboratorní test uhradí orgány odpovědné za dozor nad trhem. Pro potvrzení podezření na nesoulad s předpisy, musí být testovány tři vzorky jednoho výrobku. V případě drahých produktů, jako jsou televizory, bojlerů nebo chladničky se testování tedy může prodražit. Zjistili jsme, že i počet provedených laboratorních testů u jednotlivých navštívených ODT varioval, jak dokládá **rámeček 4**.

#### Rámeček 4

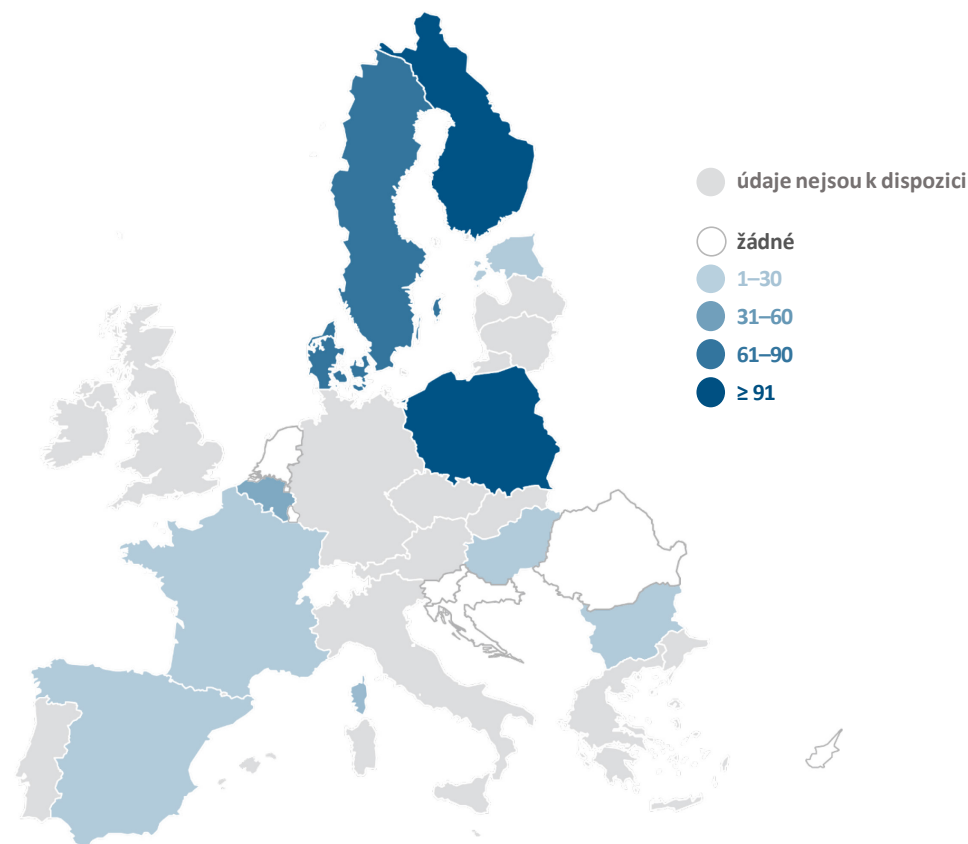
##### Laboratorní testy ve čtyřech členských státech

Švédský ODT provozuje vlastní laboratoř a každoročně testuje přibližně 70 výrobků různých typů. V Polsku odpovědný ODT každoročně testuje ve své vlastní laboratoři přibližně 100 televizorů, jednoduchých set-top boxů, počítačů, vnějších napájecích zdrojů, kancelářských zařízení a domácích spotřebičů (pouze spotřebu v režimu „vypnuto“), žádné další typy výrobků však pravidelně testovány nejsou. Ve Francii ODT odpovědný za energetické štítky každý rok laboratorně kontroluje energetickou třídu méně než 10 výrobků. Orgán odpovědný za ekodesign neprovádí žádné laboratorní testy. V Lucembursku příslušný orgán zahájil testování výrobků v roce 2018 a do června 2019 otestoval 13 ledniček.

**64** **Obrázek 11** uvádí přehled laboratorních testů provedených ODT a nahlášených Komisi za rok 2016

<sup>39</sup> COM(2015) 345 final.

**Obrázek 11 – Počet laboratorních testů provedených ODT (na základě posledních údajů nahlášených Komisí, 2016)**



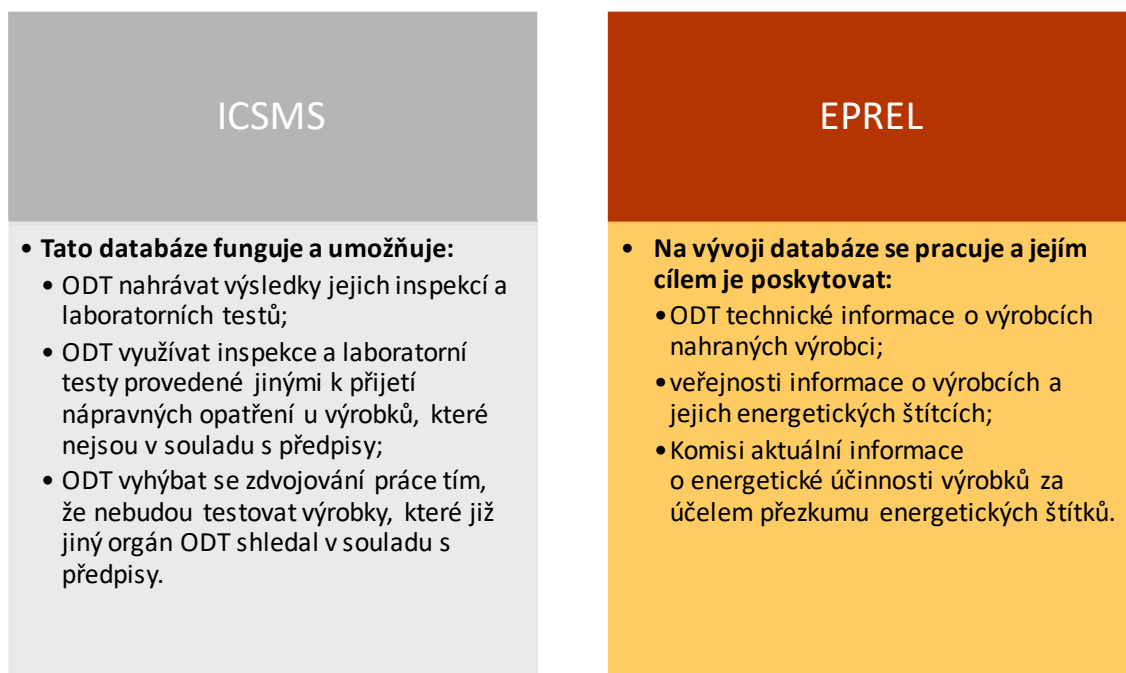
Zdroj: EÚD na základě zpráv členských států o dozoru nad trhem.

## 65 Komise podporuje ODT, konkrétně:

- přispívá k organizaci „skupin pro správní spolupráci“, síť ODT, která se schází dvakrát ročně, aby její účastníci sdíleli své zkušenosti a znalosti;
- zveřejňuje pokyny a osvědčené postupy v oblasti dozoru nad trhem obecně a pro každý právní předpis k jednotlivým výrobkům;
- ve spolupráci s ODT vydává konsolidované často kladené otázky, které poskytují odpovědi na obecné problémy, s nimiž se ODT potýkaly u konkrétních výrobků;
- provozuje dvě databáze k šíření relevantních informací, viz [obrázek 12](#);
- poskytuje financování na projekty zaměřené na posilování dozoru nad trhem.

**66** Tyto dvě databáze, které provozuje Komise s cílem usnadnit spolupráci<sup>40</sup> orgánů dozoru nad trhem a podpořit jejich činnost, jsou popsány na [obrázku 12](#).

### Obrázek 12 – Role informačního a komunikačního systému pro dozor nad trhem (ICSMS) a Evropské databáze výrobků s energetickým označením (EPREL)



Zdroj: EÚD.

**67** Komise a členské státy přiznaly významné mezery a rozpory v údajích vykázaných v systému ICSMS. Zjistili jsme následující nedostatky:

- **Osm členských států nekládá informace o svých činnostech v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky.** Od roku 2021 budou ODT povinny systematicky podávat hlášení o svých činnostech prostřednictvím ICSMS.
- **Vyhledat výsledek pro konkrétní model produktu je obtížné.** Výrobci často na různých trzích používají různá identifikační čísla výrobku a databáze neuvádí ekvivalentní identifikační čísla. Nemusí být tedy možné využít výsledky testů ekvivalentního modelu, protože není možné je identifikovat.
- **ODT používají různé postupy pro vykazování výsledků inspekcí.** Například některé vkládají pouze modely, které jsou v rozporu s předpisy, zatímco jiné sdílí všechny své výsledky. Některé orgány své inspekce kategorizují do obecných

<sup>40</sup> Článek 24 nařízení (EU) č. 765/2008 o zásadách spolupráce mezi členskými státy a Komisí.

kategorií „ekodesign“ a „označování energetickými štítky“, nikoliv tedy podle právních předpisů ke konkrétním výrobkům. To vyhledávání výsledků ztěžuje.

- **Nejsou zde žádná předdefinovaná pole, která by rozlišovala mezi nesouladem v dokumentaci a například nesprávně uvedenou spotřebou energie nebo nesprávnou energetickou třídou.** Informace o výrobcích, které nejsou v souladu s předpisy, neumožňují ODT určit typ nesouladu.
- **Zprávy o laboratorních testech nahrané ODT nejsou standardizovány a jsou k dispozici v původních jazycích bez funkce pro překlad.** ODT ne vždy nahrávají zprávy o testech, i když uvádějí, že test byl proveden.

**68** Komise od roku 2016 pracovala s členskými státy na aktualizaci způsobu vykazování údajů v ICSMS v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky. Do doby vypracování návrhu této zprávy to nevedlo k žádným změnám v koncepci systému (podzim 2019).

**69** Každý ODT sám rozhoduje o tom, nakolik informace dostupné v ICSMS využije na podporu svých činností. Pracovníci ODT odpovědného za dozor nad regulací ekodesignu ve Francii, který jsme navštívili, se nikdy nedívali na informace, jež do systému ICSMS vložily jiné ODT. Další ODT, který jsme navštívili, nám sdělil, že jen zřídkakdy procházel případy nesouladu zjištěné jinými členskými státy, které měly dopad na jeho vlastní trh, nebo v této souvislosti přijímal nápravná opatření. Orgány rovněž tyto informace nevyužívaly k tomu, aby se vyhnuly zdvojení kontrol daných výrobků. V některých případech mohou vnitrostátní předpisy bránit ODT využívat informace od ostatních ODT k přijímání nápravných opatření na jejich trzích – tak tomu bylo v případě Polska Francie (pokud nešlo o součást kampaně EU).

**70** Podle nařízení o označování energetickými štítky by dodavatelé měli od 1. ledna 2019 vkládat do databáze výrobků EPREL informace, kdykoliv je na trh uveden nový model. Komise měla databázi zpřístupnit orgánům pro dozor nad trhem i veřejnosti<sup>41</sup>, ale do doby auditu tak neučinila.

<sup>41</sup> Článek 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1369 ze dne 4. července 2017, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje směrnice 2010/30/EU.

## Projekty v oblasti dozoru nad trhem financované EU jsou užitečné, avšak jsou dočasným řešením opakovaně se objevující potřeby

**71** Komise dospěla v roce 2015 k závěru, že míra dozoru nad trhem je ve většině členských států nízká<sup>42</sup> a že je potřeba zvýšit spolupráci. V uplynulé dekádě financovala deset projektů dozoru nad trhem v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky prostřednictvím grantů v rámci programů Inteligentní energie – Evropa a Horizont 2020 s celkovým rozpočtem 19,5 milionu EUR a příspěvkem EU ve výši 15 milionů EUR. Některé z těchto projektů<sup>43</sup> řídily orgány pro dozor nad trhem.

**72** Naše analýza potvrzuje pozitivní výsledky těchto projektů: umožnily financovat konkrétní testovací kampaně pro skupiny výrobků, jejich testování je dražší a které by obecně ODT samy netestovaly. Řešily potřebu zvýšit počet inspekcí a laboratorních testů a zároveň usnadňovaly spolupráci EU. K jejich výstupům dále patřily pokyny k osvědčeným postupům a školicím modům, které pomohly ODT rozvinout jejich znalosti a odbornou kvalifikaci, včetně nových problémů, jako je prevence obcházení právních předpisů.

**73** Na základě dostupných údajů o činnostech dozoru nad trhem EU není zřejmé, že se činnosti dozoru nad trhem prováděné mimo rámec projektů EU kvůli těmto projektům zlepšily. Dostupné programy dozoru nad trhem jsou poměrně stručné a žádný orgán pro dozor nad trhem neinformoval po ukončení své účasti v projektech EU o změnách či zlepšeních své činnosti ani o zvýšení počtu laboratorních testů prováděných mimo rámec projektů EU. Vzhledem k nepřetržité povaze financování EU na tyto činnosti od roku 2012, což dokládá skutečnost, že jakmile je jeden projekt dokončen, je nahrazen jiným projektem, je zde riziko, že se členské státy při plnění svých povinností souvisejících s dozorem nad domácím trhem v této oblasti budou spoléhat na financování na úrovni EU. Projekty EU tak jsou dočasným řešením opakovaně se objevující potřeby.

<sup>42</sup> COM(2015) 345 final.

<sup>43</sup> Projekt souladu s evropským ekodesignem (*European Eco-design Compliance Project*) (ECOPLIANT), Výrobky v souladu s požadavky na energetickou účinnost (*Energy Efficiency Compliant Products*) (EEPLIANT I a II), Proti obcházení norem a za lepší dozor nad trhem (*Anti-circumvention of Standards for Better Market Surveillance*) (ANTICSS).

## Závěry a doporučení

**74** Posuzovali jsme, zda opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky přispívají k cílům EU v oblasti energetické účinnosti a životního prostředí. Dospěli jsme k závěru, že opatření EU účinně přispěla k dosažení cílů politiky ekodesignu a označování energetickými štítky, ale tato účinnost byla snížena významnými zpožděními a nedodržováním předpisů ze strany výrobců a maloobchodníků.

**75** Zjistili jsme, že prováděcí opatření v současné době pokrývají většinu výrobků s nejvyšším potenciálem úspor energie a že vztahují se na téměř celou oblast spotřeby energie domácností a více než polovina spotřeby energie v průmyslu a sektoru služeb. Komise dále při stanovení priorit pro regulaci či přezkum skupin výrobků používala řádné a transparentní metody (body 24–27).

**76** Regulační proces je zdouhavý, což je zčásti zapříčiněno technickou složitostí právních předpisů a potřebou důkladných konzultací se zainteresovanými stranami. Zjistili jsme nicméně, že některým zpožděním bylo možné zabránit. Dlouhá zpoždění snižují dopad politiky, protože požadavky na ekodesign pak zaostávají za technologickým pokrokem a energetické štítky již zákazníkům nepomáhají rozlišovat mezi jednotlivými produkty. Kvůli svému rozhodnutí přijímat opatření jako balíček Komise již dále neschvaluje právní předpisy pro konkrétní produkty, jakmile jsou připraveny (body 28–37).

**77** Zjistili jsme, že Komise podniká kroky, aby energetické štítky zlepšila; potrvá však několik let, než spotřebitelé tyto změny zaznamenají (body 38–42). Komise do svých posledních návrhů začlenila pojmy oběhového hospodářství. I když jsou tyto pojmy stále posuzovány a integrovány nahodile, začala Komise vypracovávat standardní přístup pro jejich posuzování (body 43–45).

## Doporučení 1 – Zlepšit regulační proces

---

Ke zlepšení regulačního procesu by Komise měla:

- a) stanovit a používat standardní přístup pro přezkumné studie, aby se vyhnula potřebě dodatečných studií;
- b) vyvinout standardní metodický rámec, jehož součástí bude uplatňování požadavků na oběhové hospodářství při přípravných a přezkumných studiích, aby jejich zjištění mohla být prezentována v rané fázi procesu konzultací;
- c) přijímat prováděcí opatření, jakmile budou připravena, nikoliv až bude balíček opatření kompletní;
- d) zejména u výrobků, jež využívají rychle se vyvíjející technologie, jako je IKT, pravidelněji posuzovat data o trhu, aby požadavky na energetickou účinnost a štítky, které již nejsou relevantní, byly promptně aktualizovány.

**Časový rámec: prosinec 2021**

**78** Vyhodnocování dopadu ekodesignu je transparentní proces, který zainteresovaným stranám a tvůrcům politik poskytuje užitečné údaje o výsledcích politiky ekodesignu a označování energetickými štítky. Zjistili jsme však, že stávající metodika uplatňovaná pro vyhodnocování dopadu výsledky této politiky nadsazuje. Dopad nesouladu se nebere v úvahu, totéž platí o zpoždění realizace. Vyhodnocování dopadu vychází z rozdílu mezi dvěma dlouhodobými scénáři a ovlivňuje je rozdíl mezi skutečnou spotřebou energie a někdy nerealistickými odhady odvozenými z harmonizovaných norem (body 46–53).

## Doporučení 2 – Zlepšit vyhodnocování dopadu

---

Komise by měla:

- a) zlepšit předpoklady pro vyhodnocování dopadu, zejména brát v úvahu nesoulad, zpoždění při realizaci a rozdíly mezi spotřebou energie založenou na harmonizovaných normách a spotřebou při reálném používání v praxi;
- b) posoudit možnosti pro hodnocení výsledků politiky za použití metodiky, která pracuje se vzorky, pro měření skutečné spotřeby energie konečnými uživateli s cílem zlepšit přesnost modelu vyhodnocování dopadu;

- c) v hodnoticí zprávě o pokroku členských států kvantifikovat příspěvek této politiky k cíli pro oblast energetické účinnosti pro rok 2020.

**Časový rámec: prosinec 2021**

**79** Z dostupných údajů jsme zjistili, že nedodržování právních předpisů ze strany výrobců a maloobchodníků představuje významný problém. V laboratořích bylo testováno jen poměrně málo modelů výrobků a členské státy, které jsme navštívili, nepoužívaly výsledky z jiných členských států k zavedení donucovacích opatření. Ve výsledku pak nejsou spotřebitelé v Evropě chráněni stejnou měrou (body 55–69).

**80** Významná role, již Komise hraje při usnadňování spolupráce, pomáhá orgánům pro dozor nad trhem plnit jejich povinnosti. Databáze ICSMS, provozovaná Komisí, umožňuje spolupráci sdílením výsledků inspekcí ODT. Pro zvýšení její účinnosti je však třeba zlepšení. Komise ustavila databázi EPREL, do níž v době auditu ODT ještě neměly přístup, pozdě. Projekty financované EU realizovaly výsledky, není však zřejmé, že vedly k udržitelným změnám ve způsobu, jakým se dozor nad trhem provádí (body 65–73).

### **Doporučení 3 – Usnadnění spolupráce mezi orgány pro dozor nad trhem**

---

Aby Komise zlepšila činnosti dohledu nad trhem a usnadnila výměnu informací mezi ODT

měla by:

- a) zlepšit systém ICSMS, a usnadnit tak spolupráci mezi orgány dozoru nad trhem, například tím, že umožní rychlou identifikaci ekvivalentních čísel modelů výrobků křížovým propojením systému s databází EPREL;

**Časový rámec: prosinec 2020**

- b) na požádání poskytovat online školení pro ODT s cílem propagovat využívání ICSMS za účelem podpory jejich činností;

**Časový rámec: prosinec 2020**



- c) posuzovat, jak orgány dohledu nad trhem přejímají osvědčené postupy identifikované v projektech financovaných EU, včetně provádění nákladově efektivních inspekcí.

**Časový rámec: duben 2022**

Tuto zprávu přijal senát I, jemuž předsedá Nikolaos Milionis, člen Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 4. prosince 2019.

*Za Účetní dvůr*

Klaus-Heiner Lehne  
*předseda*

## Slovník pojmů

**Dozor nad trhem:** Monitorování a testování toho, nakolik jsou výrobky v souladu s platnými právními předpisy, jako jsou požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky; provádí je orgány veřejné správy.

**Ekodesign:** Zohlednění ekologických hledisek při designu výrobku k zajištění vysokého stupně environmentální výkonnosti v průběhu jeho životního cyklu.

**Energetická třída:** Jedna ze sedmi kategorií (od A do G) indikující energetickou účinnost výrobku.

**Energetická účinnost:** Poměr mezi výstupem systému nebo spotřebiče a spotřebovanou energií.

**Energetický štítek:** Informace o spotřebě energie a energetické třídě, které musí být uvedeny při prodeji všech výrobků, na něž se vztahuje opatření o označování energetickými štítky.

**Opravitelnost:** Možnost výrobek opravit, aby byl znovu funkční.

**Orgány dozoru nad trhem:** Vnitrostátní orgán odpovědný za kontrolu souladu výrobků na trhu v členském státě s platnými právními předpisy, jako jsou požadavky na ekodesign a označování energetickými štítky.

**Recyklovatelnost:** Potenciál pro opětovné zpracování anebo využití odpadového materiálu.

**Trvanlivost:** Schopnost zařízení nebo materiálu být odolný proti opotřebení, tlaku nebo poškození a zůstat funkční, aniž by byla nutná nehospodárná údržba či opravy.

**Vyhodnocování dopadu ekodesignu:** Metodika pro monitorování a vykazování dopadu ekodesignu a opatření k označování energetickými štítky na spotřebu energie, pracovní místa, technologický rozvoj a příjmy průmyslu.

## **ODPOVĚDI KOMISE NA ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVU EVROPSKÉHO ÚČETNÍHO DVORA**

### **„OPATŘENÍ EU V OBLASTI EKODESIGNU A OZNAČOVÁNÍ ENERGETICKÝMI ŠTÍTKY: DŮLEŽITÝ PŘÍSPĚVEK K VĚTŠÍ ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI, KTERÝ JE VŠAK OMEZOVÁN ZNAČNÝMI ZPOŽDĚNÍMI A NEDODRŽOVÁNÍM PŘÁVNÍCH PŘEDPISŮ“**

#### **SHRNUTÍ**

I. Komise uznává významný příspěvek k větší energetické účinnosti, jehož bylo dosaženo prostřednictvím opatření EU v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky, jak uvádí Evropský účetní dvůr. Právní předpisy v této oblasti přinášejí výhody spotřebitelům, průmyslu i životnímu prostředí. Vzhledem k významným dopadům této politiky sleduje Komise spolehlivý regulační postup, včetně rozsáhlých konzultací se zúčastněnými stranami, podrobné analýzy nákladů a přínosů a politické kontroly. V posledních letech se tento postup z různých důvodů prodloužil, což mohlo vést ke zmeškaným příležitostem, pokud jde o úspory energií. Zároveň je úlohou členských států kontrolovat, zda výrobky prodávané na jejich území splňují příslušné požadavky. Na trhu EU se však stále vyskytuje příliš mnoho výrobků, které nejsou v souladu s právními předpisy, čímž se účinnost nařízení snižuje. Cílem nového nařízení (EU) 2019/1020 o dozoru nad trhem je toto zlepšit.

X. Informační a komunikační systém pro dozor nad trhem (ICSMS) umožňuje vnitrostátním orgánům dozoru nad trhem (ODT) uchovávat výsledky inspekcí, zatímco databáze pro registraci výrobků zřízená podle rámcového nařízení o označování energetickými štítky vyžaduje, aby výrobci a dovozci vložili údaje o výrobcích, které uvádějí na trh Unie.

XI. Komise se domnívá, že projekty financované z prostředků EU vedly k udržitelným provozním zlepšením u mnohých ODT, ale uznává, že v některých případech poskytly jen dočasné řešení pro opakující se potřeby.

#### **POZNÁMKY**

34. Komise se domnívá, že původní přezkumné studie obsahovaly nezbytné informace pro vypracování legislativních návrhů. Pokud však jde o elektronické zobrazovače, další faktory (např. týkající se revize směrnice o energetických štítcích) si vyžádaly shromáždění dodatečných údajů.

Pokud jde o chladničky, na základě původní analýzy s širokým rozsahem byla provedena hloubková přezkumná studie. Byla doplněna specializovanou studií zaměřenou na plýtvání potravinami, která byla provedena souběžně, aniž by vedla k dalším prodlevám.

49. Třetí odrážka: I když Komise uznává, že harmonizované standardy nejsou pro skutečnou spotřebu energie v reálných podmínkách vždy reprezentativní, pokračuje úsilí o aktualizaci těchto standardů tak, aby lépe odrážely používání v reálných podmínkách. Například v nové normě pro myčky nádobí se testovací zatížení změnilo tak, aby lépe odráželo využívání myček spotřebiteli, včetně mytí plastových předmětů, hrnků na kávu, nerezového nádobí a skleněných mís. Testovací podmínky a postupy musí dodržovat i jiná, stejně důležitá kritéria, jako je přesnost, spolehlivost a reprodukovatelnost. Mezi všemi výše uvedenými kritérii je třeba zachovat rovnováhu.

Společná odpověď na body 67 a 68.

Kvalita údajů ze systému ICSMS (a tím i jeho účinnost) zcela závisí na orgánech dozoru nad trhem.

Systém ICSMS je vybaven komplexním vyhledávacím mechanismem, který umožňuje vyhledávání podle různých parametrů. Informace o ekvivalentních číslech modelů výrobků musí pocházet od

hospodářských subjektů. Tyto subjekty musí zapsat uvedené informace do evropské databáze výrobků o energetických štítech (EPREL), přičemž databáze EPREL a systém ICSMS budou pomocí odkazů propojeny.

Systém ICSMS má datová pole týkající se různých aspektů shody, včetně pole k určení úrovně rizika v rozmezí od „nulového rizika“ až po „závažné riziko“, s možností poskytnout další související informace. Komise zveřejnila metodiku hodnocení rizik, která mimo jiné vysvětluje, jak lze riziko posoudit pro veřejné zájmy jiné než bezpečnost.

S členskými státy probíhají diskuse za účelem pochopení a upřesnění povahy nezbytných změn v systému ICSMS, pokud jde o ekodesign a označování energetickými štítky. Vzhledem k relativně nízké míře využívání systému ICSMS pro ekodesign a označování energetickými štítky však tyto úpravy nepatří mezi současné hlavní priority pro rozvoj ICSMS.

Skutečnost, že zprávy o testech nejsou standardizovány, vyplývá z různých postupů jednotlivých orgánů. Vzhledem k tomu, že zprávy o testech jsou obvykle ve formě souborů, a nikoli předem definovaných datových polí, je automatický překlad složitější.

73. Ze zpráv o dotčených projektech vyplývá, že mnoho zúčastněných ODT využívá osvědčené postupy a doporučení formulované v rámci projektů. Činnosti testování mimo projekty EU závisí na vnitrostátních rozpočtech jednotlivých členských států.

## **ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ**

### **Doporučení 1 – Zlepšit regulační proces**

Komise přijímá doporučení a) a b).

Komise zahájila revizi metodiky pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (MEERp) s cílem zahrnout tyto aspekty do revize. Komise vydala žádost o standardizaci týkající se požadavků na materiálovou účinnost, která je společným základem pro vypracování standardů pro jednotlivé produkty, pokud jde o aspekty oběhového hospodářství. Některé z těchto standardů již byly dokončeny, jiné jsou očekávány v brzké době. Pracovní plán pro ekodesign a označování energetickými štítky na období 2020–2024 se bude otázkami oběhového hospodářství zabývat dále.

Komise nepřijímá doporučení c). Komise se rozhodla přijmout opatření týkající se ekodesignu a označování energetickými štítky oznámená v rámci pracovního plánu pro ekodesign na období 2016–2019 jako balíček, aby prokázala a zdůraznila celkový přínos těchto opatření pro cíle EU v oblasti klimatu, energetiky a oběhového hospodářství. Komise nemůže v této fázi předjímat, jaký bude její postoj k jakýmkoli budoucím opatřením.

Komise přijímá doporučení d). V případě produktů informačních a komunikačních technologií (IKT) Komise konkrétně zahájila studii zaměřenou na identifikaci těch výrobků, u nichž je stávající proces adekvátní, zatímco pro jiné produkty IKT navrhla politické možnosti (včetně možných nových politických nástrojů).

### **Doporučení 2 – Zlepšit vyhodnocování dopadu**

Komise přijímá doporučení a). Komise učiní kroky k tomu, aby problémy s nesouladem a se zpožděními při realizaci byly zohledněny v jejích budoucích hodnoceních dopadu. Komise si je plně vědoma problému odchylek mezi spotřebou energie na základě harmonizovaných standardů a na základě reálného používání v praxi a je vyvíjeno značné úsilí o vypracování standardů, které se blíží reálnému používání v praxi.

Komise přijímá doporučení b). Komise ve svém posouzení posoudí metodologické aspekty, jakož i dopady tohoto hodnocení na zdroje.

Komise částečně přijímá doporučení c). Komise prošetří proveditelnost takové kvantifikace, přičemž nemůže zaručit, že výsledky takové studie proveditelnosti povedou k možnosti toto doporučení splnit.

79. Uvedené je z velké části mimo působnost Komise, neboť dozor nad trhem spadá do pravomocí členských států. Komise však usnadnila přijetí nového nařízení (EU) 2019/1020 o dozoru nad trhem a souladu výrobků, jehož cílem je tuto situaci zlepšit, a podpoří síť EU pro soulad výrobků s předpisy zřízenou tímto nařízením.

### **Doporučení 3 – Usnadnění spolupráce mezi orgány pro dozor nad trhem**

Komise přijímá doporučení a). Prioritou je plnit právní závazky vyplývající z nařízení (EU) 2017/1369, 2019/515 a 2019/1020. To zahrnuje propojení s databází EPREL.

Komise přijímá doporučení b). Komise má k dispozici zaměstnance a materiály pro školení týkající se využívání systému ICSMS prostřednictvím internetového semináře, pokud příslušné orgány takové školení potřebují a mají pro ně časové kapacity.

Komise přijímá doporučení c). V pracovním programu Horizont 2020 na období 2018–2020 byla naplánována možná studie o dopadu projektů v oblasti energetické účinnosti financovaných v rámci programu Horizont 2020, která by mohla takové posouzení zahrnovat.

# Auditní tým

Účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů politik a programů EU či témat z oblasti správy a řízení zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu. Účetní dvůr vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co nejvyšší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost a zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát I, který se zaměřuje na udržitelné využívání přírodních zdrojů a jemuž předsedá člen EÚD Nikolaos Milionis. Audit vedl člen Účetního dvora Phil Wynn Owen a podporu mu poskytovali tajemníci kabinetu Olivier Prigent a Ramona Bortnowschiová, vyšší manažer Helder Faria Viegas, vedoucí úkolu Frédéric Soblet, zástupce vedoucího úkolu Diana Voineaová a auditoři Arfah Chaudryová, Nicholas Edwards, Joanna Kokotová a Roberto Resegotti. Jazykovou podporu zajišťovali Zuzanna Filipkiová a Richard Moore.



*Zleva doprava:* Olivier Prigent, Diana Voineaová, Nicholas Edwards, Frédéric Soblet, Ramona Bortnowschiová, Arfah Chaudryová, Phil Wynn Owen.

# Harmonogram

Událost	Datum
Přijetí memoranda o plánování auditu / zahájení auditu	12. 12. 2018
Oficiální zaslání návrhu zprávy Komisi (nebo jinému kontrolovanému subjektu)	28. 10. 2019
Přijetí konečné verze zprávy po sporném řízení	4. 12. 2019
Oficiální odpovědi Komise (nebo jiného kontrolovaného subjektu) byly obdrženy ve všech jazycích	10. 1. 2020

## AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2020.

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje [rozhodnutí Evropského účetního dvora č. 6-2019](#) o politice týkající se veřejně přístupných dat a opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem [licence Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). To znamená, že opakované použití je povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Uživatel nesmí zkreslit původní význam nebo sdělení dokumentů. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Jste povinni vypořádat další práva, pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na fotografiích zaměstnanců EÚD, nebo obsahuje díla třetích stran. Je-li povolení poskytnuto, ruší toto povolení výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškeré omezení týkající se použití.

K reprodukci obsahu, který není vlastnictvím EU, musíte žádat o povolení přímo od držitelů autorských práv. Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, jako patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny a není vám k nim poskytnuta licence.

Soubor internetových stránek orgánů a institucí Evropské unie využívajících doménu europa.eu obsahuje odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme vám seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí.

### Používání loga Evropského účetního dvora

Logo Evropského účetního dvora nesmí být použito bez předchozího souhlasu Evropského účetního dvora.

PDF	ISBN 978-92-847-4103-8	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/142596	QJ-AB-19-024-CS-N
HTML	ISBN 978-92-847-4080-2	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/68954	QJ-AB-19-024-CS-Q



Právní předpisy v oblasti ekodesignu fungují tak, že stanoví minimální požadavky na energetickou účinnost výrobku a ekologické požadavky na domácí spotřebiče i průmyslové výrobky. Energetické štítky EU poskytují spotřebitelům informace o spotřebě energie a environmentální výkonnosti výrobků a pomáhají jim činit informovaná rozhodnutí.

Zjistili jsme, že opatření EU účinně přispívají k dosahování cílů politiky ekodesignu a označování energetickými štítky, ale že její účinnost snižují významná zpoždění v regulačním procesu a nedodržování předpisů výrobci a maloobchodníky.

Naše doporučení pro Komisi se týkají zlepšení regulačního procesu a způsobu měření dopadu politiky a také opatření usnadňujících

výměnu informací mezi orgány pro dozor nad trhem a zlepšujících soulad s politikou.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce Smlouvy o fungování EU.



EVROPSKÝ  
ÚČETNÍ DVŮR



Úřad pro publikace  
Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Lucemburk  
LUCSEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: [eca.europa.eu/cs/Pages/ContactForm.aspx](https://eca.europa.eu/cs/Pages/ContactForm.aspx)

Internetová stránka: [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu)

Twitter: @EUAuditors